

Spejderidéen

Til spejderledere
og ledertrænere

Indhold

FORORD 6

INDLEDNING

Hvordan forklarer vi, hvad spejderarbejdet er? 7

KAPITEL 1

Spejderidéen – et kort resumé 9

KAPITEL 2

Det værdibaserede spejderarbejde 11

Værdierne er de bærende 12

Refleksion er centralt i værdiarbejdet 12

KAPITEL 3

Historien om spejderarbejdet 14

Det begyndte som et eksperiment - 1907 14

En bog bliver afgørende - 1908 15

Drengespejdere og pigespejdere – fra 1910 16

Pigespejderarbejde 16

Spejderarbejdets start – set i forhold til samtiden 17

Spejderarbejdets udvikling i Danmark 17

Sammenlægning af Det Danske Spejderkorps og
Det Danske Pigespejderkorps 19

Spejderarbejdet mellem imperium, #MeToo og
Black Lives Matter 17

KAPITEL 4

International sammenhæng 21

Verdensorganisationerne 22

KAPITEL 5

DDS' formål 26

KAPITEL 6

Spejderens udvikling 28

Dannelsesidealer før og nu 29

DDS dannelsesideal 29

Udviklingskompasset 29

Dannelsestrin 30

KAPITEL 7

Værdigrundlaget 31

Spejderprincipperne 32

Spejderloven 33

Spejderløftet 34

Mottoet 35

KAPITEL 8

- Spejdermetoden 36
- Spejderlov og -løfte 37
- Patuljer 38
- Learning by doing 38
- Samfundsengagement 39
- Medbestemmelse 39
- Friluftsliv 39
- Personlig udvikling 40

KAPITEL 9

- Elementer, der supplerer spejdermetoden 41
- Børn leder børn 41
- Symbolik 42
- Artefakter 42
- Ritualer og traditioner 43
- Sproglig symbolik 44
- Fantasirammer 45

KAPITEL 10

- Programarbejdet 46
- Hvad er program? 46
- Programarbejdets baggrund 46
- Programarbejdet i dag 47
- Rød tråd 47

KAPITEL 11

- Spejderledelse 48
- Fem ledelsesprincipper 49
- Ledertræning – træning i bevægelse 50
- Fem træningsprincipper 50

KAPITEL 12

- Behovet for udvikling 52
- DDS Vedtægter pr. december 2021 52
- Baggrundsmaterialer 54

Spejderidéen

FORMÅL

DDS' formål: Det Danske Spejderkorps har til formål at udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden.

Personlige udviklingsområder: I vores arbejde bestræber vi os på at udvikle de grundlæggende sider af mennesket. Vi arbejder derfor med flere sider af mennesket. Vi ser disse sider som en helhed.

I DDS udvikler vi spejderne:

- Fysisk
- Intellektuelt
- Socialt
- Åndeligt
- Følelsesmæssigt
- Identitetsmæssigt

Det Danske Spejderkorps er en frivillig, ikke-partipolitisk opdragende bevægelse af børn og unge vejledt af voksne.

Korpset er åbent for alle uden hensyn til deres oprindelse, race eller tro.

Korpset arbejder i overensstemmelse med et formål, nogle principper og en metode.

Spejderprincipperne

Tre principper danner grundlag for vores arbejde:

Den enkelte (Duty to self): Spejderen har ansvaret for sin egen udvikling.

Omverdenen (Duty to others): Spejderen viser respekt for medmennesket, er hjælpsom og viser ansvar overfor naturen og det samfund, vi er en del af.

Det åndelige (Duty to God): Spejderen bestræber sig på at finde en tro, et åndeligt princip, der er større end mennesket.

Motto:

Vær beredt

Spejderloven:

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for

- at finde sin egen tro og have respekt for andres
- at værne om naturen
- at være en god kammerat
- at være hensynsfuld og hjælpe andre
- at være til at stole på
- at høre andres meninger og danne sine egne
- at tage medansvar i familie og samfund

Spejderløftet:

Jeg lover at holde spejderloven

Spejdermetoden består af syv lige vigtige elementer, som i samspil gør spejderarbejdet særligt. Metoden beskriver, hvordan vi arbejder, når vi skaber aktiviteter og oplevelser, for at hver spejder bedst muligt udvikler sig i retning af at indfri Det Danske Spejderkorps' formål.

• Spejderlov og -løfte

Vi har et fælles værdisæt og gør vores bedste for at leve efter det.

• Patruljer

Vi løser opgaver og udfordringer i små selvstændige fællesskaber.

• Learning by doing

Vi eksperimenterer og handler for gennem oplevelser og refleksion at lære nyt.

• Samfundsengagement

Vi forholder os til vores omverden og er i levende samspil med den.

• Medbestemmelse

Vi har alle mulighed for indflydelse på og ansvar for aktiviteter og oplevelser.

• Friluftsliv

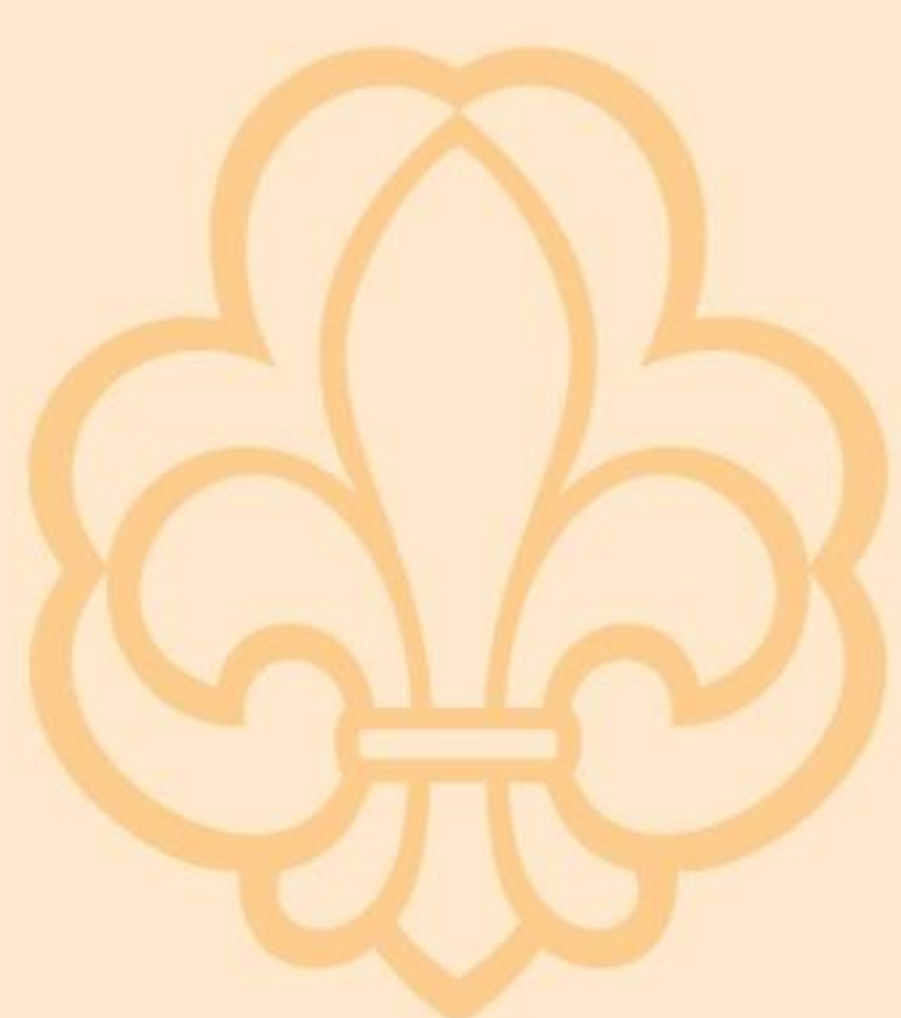
Vi lever, leger og lærer i naturen, hvor vi er stille, vilde og nysgerrige.

• Personlig udvikling

Vi udfordrer os selv og hinanden, så indsats fører til, at vi hver især udvikler os.

Forord

For det utrænede øje kan det måske virke, som om spejder altid er det samme. Men virkeligheden er en anden. Det kan enhver forvise sig om, hvis de sammenligner to spejdergrupper – eller studerer spejderbevægelsens historie. For til forskel fra eksempelvis idrætten er spejder ikke baseret på en aktivitet – men på en idé. Spejderidéen.

Spejderidéen er i sin grundsubstans en levet idé. Den er svær at lære fra sig ved at formulere den i tale eller definere den på skrift. Idéen og værdierne opleves og erfares i spejderarbejdet. Gennem de aktiviteter, vi udfører, og den måde, vi udfører dem på, udvikler vi børn og unge. Det er med andre ord en indgroet del af spejderidéen, at vi lærer bedst ved at prøve tingene selv.

Bagsiden af den medalje er, at spejderidéen godt kan være lidt svær at få hånd om for den særligt videbegær-

lige. Derfor har der i Det Danske Spejderkorps længe været efterspørgsel efter en bog, der gik i dybden med spejderidéen og alle de overvejelser, der ligger bag. Ikke en bog, der kan træde i stedet for spejderarbejdet eller en bog, der prøver at nå hver eneste spejder – men en bog til dem, der gerne vil fordybe sig yderligere.

Med denne udgivelse når vi dette mål. Og for det vil vi gerne sige en stor tak til forfatterne og alle de spejdere, der har medvirket til tilblivelsen. Med deres store arbejde sætter de mange andre i stand til at reflektere over spejderidéen og gøre den til deres egen levede ide.

*Kristine Clemmensen-Rotne
Mathias Lysholm Faaborg
Spejderchefer, Det Danske Spejderkorps*

Indledning

Hvordan forklarer vi, hvad spejderarbejdet er?

Baggrunden for hæftet

Spejderlivet leves og er fyldt med aktiviteter, fælles oplevelser og fælles værdier. Millioner af spejdere verden over har igennem de sidste over 100 år tilsluttet sig spejderidéen; men selv de mest erfarne ledere og ledertrænere kan have svært ved at forklare dynamikkerne i spejderarbejdet. Hvad er essensen af spejderidéen? Hvordan hænger vores formål sammen med spejderlov og -løfte, og hvordan afspejler det sig i det daglige spejderarbejde? Det er målet med dette hæfte at bringe dig en smule tættere på svaret på disse spørgsmål.

Dette hæfte er skrevet, fordi der har vist sig et behov for at udarbejde et materiale, hvor især instruktører og trænere i DDS kan fordybe sig i spejderidéen. På den måde får vi i endnu højere grad kvalificeret vores uddannelse, men i sidste ende også spejderarbejdet ude i grupperne. Hæftet er skrevet, så alle med spejdererfaring og interesse for at fordybe sig i spejderidéen, spejderloven, spejderløftet og vores værdigrundlag kan læse med.

Det er vores håb, at du vil læse hele hæftet eller blot de afsnit, som du oplever, at du mangler mere indgående

viden om. Samtidig opfordrer vi til, at du tager dig tid til at gøre brug af de refleksionsspørgsmål, som er rundt omkring i hæftet - alene eller allerbedst sammen med andre. Intentionen er, at flere får forståelsen af spejderidéen i sin helhed og derigennem gør flere i stand til at formidle nuancer og facetter. Vi har beskrevet elementerne af spejderidéen og væsentlige træk i spejderbevægelsens historie; men i sagens natur kan alt ikke medtages på disse sider. Lad derfor dette hæfte være en opfordring til at holde nysgerrigheden ved lige om, hvad spejder er både i fortid, nutid og fremtid.

Udviklingen af det konkrete spejderarbejde kan have et stærkt fokus på udvikling af den enkelte aktivitet for at kunne skabe et godt møde, en god gruppetur eller et godt halvårsprogram. Når vi udvikler ledere, er der fokus på at udvikle deres evne til at reflektere over, hvad der sker rundt om aktiviteterne og mellem linjerne, så de kan lave endnu bedre spejderarbejde. Ambitionen er, at du efter endt læsning har fået klarhed over, hvordan de forskellige elementer af spejderidéen hænger sammen og derigennem bliver inspireret til at fortsætte med at udvikle både dig selv som spejderleder og ledertræner, men også dit spejderarbejde til gavn for dine spejdere.

Hvad du kan læse om i dette hæfte

Først giver vi dig et overblik over, hvilke elementer der indgår i spejderidéen. Dernæst får du en grundig introduktion til grundlaget for spejderarbejdet i Det Danske Spejderkorps, der har sit udspring i vores medlemskaber af de to verdensorganisationer, WOSM og WAGGGS. Vi dykker ned i historien og trækker tråde til elementerne i spejderidéen, som vi kender den i dag. Ligesom vi forklarer, hvordan de to verdensorganisationer udfolder de rammer, der giver os mulighed for at lave spejderarbejde i DDS.

Dernæst introducerer vi målet for vores indsats i DDS gennem en præsentation af vores formål og dannelsesideal. Det bliver fulgt af vores værdigrundlag, som består af spejderprincipperne og spejderloven, som er de pejlemærker, vi navigerer efter i vores spejderliv og virke. For at vores arbejde kan anerkendes som spejderarbejde, er vi

forpligtede på at anvende nogle bestemte metoder – tilsammen kaldet spejdermetoden. Spejdermetoden skal ses som en samlet pædagogik, der giver en ramme omkring de aktiviteter, spejderne arbejder med, den arbejdsform, som vi anvender, samt den måde spejderarbejdet bliver ledet på.

Til sidst vil vi se på udviklingen af spejderarbejdet, både i sammensætningen af det konkrete program og i forhold til den forståelse af ledelsesopgaven, der skal til for at kalde det spejderledelse.

Vi kommer ikke ind på den mere organisatoriske side af spejderarbejdet. Vi tager udgangspunkt i, at spejderarbejdet foregår i lokale spejdergrupper, der er knyttet sammen i divisioner under Det Danske Spejderkorps.

Undervejs i teksten vil du blive inviteret til at gøre dig nogle tanker om det, du lige har læst. Vi stiller ofte spejderne i en situation, hvor de selv skal forholde sig aktivt til det, de oplever, for derved at understøtte deres læring. På samme måde ønsker vi at give dig mulighed for at forholde dig aktivt til de enkelte elementer i spejderidéen og forhåbentlig inspirere dig til både selv at lære mere og til at udvikle dit spejderarbejde.

LÆS MERE I HÆFTERNE:

Den Gode Gruppe og Patruljeliv, der kan rekvireres på Korpskontoret.

Kapitel 1

Spejderidéen – et kort resumé

Spejderidéen i overblikksform

Her får du et kort overblik over spejderidéens forskellige elementer og en forklaring på, hvordan de enkelte dele spiller sammen.

Spejderidéen giver dig et samlet billede af, hvorfor vi laver spejderarbejde, hvad der er vores grundlag, og hvordan det vi laver, bliver til spejderarbejde. Spejderidéen består af en række elementer, der spiller tæt sammen, og tilsammen præciserer, hvad det er, vi gør i praksis.

Hvad er DDS?

DDS' IDEGRUNDLAG

Det Danske Spejderkorps er en frivillig, ikke-partipolitisk opdragende bevægelse af børn og unge vejledt af voksne. Korpset er åbent for alle uden hensyn til oprindelse, race eller tro. Korpset arbejder i overensstemmelse med et formål, nogle principper og en metode.

DDS' Idegrundlag er de betingelser og rammer for spejderarbejdet, som vi udleder af vores medlemskab af hen-

holdsvis WOSM og WAGGGS. Idegrundlaget sammenfatter korpsets formål, spejderprincipperne med spejderlov og spejderløfte samt vores spejdermetode.

DDS' formål

FORMÅL

§ 2.

Det Danske Spejderkorps har til formål at udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden.

§ 4.

Det Danske Spejderkorps anvender denne spejderlov og dette spejderløfte:

Spejderloven:

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for:

- *at finde sin egen tro og have respekt for andres*
- *at værne om naturen*
- *at være en god kammerat*
- *at være hensynsfuld og hjælpe andre*
- *at være til at stole på*
- *at høre andres meninger og danne sine egne*
- *at tage medansvar i familie og samfund*

Spejderløftet:

Jeg lover at holde spejderloven

§ 5.

Det Danske Spejderkorps tager ikke stilling i partipolitiske anliggender. Derimod forventes det, at Det Danske Spejderkorps' voksne medlemmer personligt tager stilling i samfundsmæssige, etiske og religiøse spørgsmål.

Korpsets formål fremgår af Grundlov for Det Danske Spejderkorps (DDS) Kapitel II om DDS' formål i §2. Ud over selve formålet i § 2 beskriver § 4 og 5, hvad der er forventningen til et medlem af korpset. I de forventninger ligger en beskrivelse af, at DDS er en værdibaseret bevægelse, der kobler udviklingen af individet til et selvstændigt menneske med egne holdninger og udviklingen af et menneske, der tager aktivt del i udviklingen af vores samfund. DDS' ønske om at udvikle hele mennesket er beskrevet via de seks personlige udviklingsområder, og hele formålet er uddybet i dannelsesidealet. Læs videre herom i kapitel 6.

Grundlaget for spejderarbejdet

SPEJDERPRINCIPPERNE

- *Den enkelte*

Spejderen har ansvaret for sin egen udvikling.

- *Omverdenen*

Spejderen viser respekt for medmennesket, er hjælpsom og viser ansvar overfor naturen og det samfund, vi er en del af.

- *Det åndelige*

Spejderen bestræber sig på at finde en tro, et åndeligt princip, der er større end mennesket.

Motto

Vær beredt

Sammen med spejderloven og – løftet udgør spejderprincipperne vores værdigrundlag. Spejderprincipperne er fundamentale overbevisninger, der repræsenterer et ideal – en vision for et fællesskab og en måde at være på for alle i det fællesskab. Spejderloven og spejderløftet fremgår af Vedtægter for Det Danske Spejderkorps, §4 (i Kapitel II) og er godkendt i WAGGGS og WOSM.

Hvordan laver vi spejderarbejde?

SPEJDERMETODEN

- **Spejderlov og -løfte:** *Vi har et fælles værdisæt og gør vores bedste for at leve efter det.*
- **Patruljer:** *Vi løser opgaver og udfordringer i små selvstændige fællesskaber.*
- **Medbestemmelse:** *Vi har alle mulighed for indflydelse på og ansvar for aktiviteter og oplevelser.*
- **Learning by doing:** *Vi eksperimenterer og handler for gennem oplevelser og refleksion at lære nyt.*
- **Samfundsengagement:** *Vi forholder os til vores omverden og er i levende samspil med den.*
- **Friluftsliv:** *Vi lever, leger og lærer i naturen, hvor vi er stille, vilde og nysgerrige.*
- **Personlig udvikling:** *Vi udfordrer os selv og hinanden, så vores indsats fører til udvikling.*

Spejdermetoden handler om, hvordan vi gør det, vi gør. Hvis vi over tid bruger alle dens elementer i spejderarbejdet, vil vi kunne skabe rammer for at opnå vores formål. Alle 7 elementer er ligestillede. Spejdermetoden er en samlet pædagogik, der beskriver tilgangen til de aktiviteter, som spejderne arbejder med, både spejdernes arbejdsmetoder, de voksnes måde at lede spejderarbejdet på samt en retning for de aktiviteter, der arbejdes med.

Kapitel 2

Det værdibaserede spejderarbejde

Spejder som et værdifællesskab

I dette kapitel forklares det, hvordan spejderbevægelsen er værdibaseret, og hvordan vi arbejder med værdibevidsthed i forhold til den enkelte.

I déen med spejderarbejdet er at lade børn og unge gøre sig erfaringer med at tage ansvar i fællesskabet, mens de leger og laver sjove aktiviteter. De får mulighed for at udvikle sig som mennesker og lære sig selv at kende; men de får også erfaringer med sociale værdier og med at tage ansvar for de fællesskaber, de indgår i.

William "Green Bar Bill" Hillcourt var dansk født; men i sine voksenår blev han ganske indflydelsesrig i Boy Scouts of America og var en personlig ven af Baden-Powell og Olave Baden-Powell. Han beskrev spejder sådan:

”

Here, then, is Scouting in a nutshell: A game for boys under the leadership of boys with the wise guidance and counsel of a grown-up who has still the enthusiasm of youth in him. A purposeful game, but a game just the same, a game that develops character by practice, that trains for citizenship-through experience in the out-of-doors [emphasis in the original]

The Boy Scouts of America's third edition of Handbook for Scoutmasters in 1936

Eller sagt på en anden måde: Spejderarbejdet er baseret på nogle fælles principper, og den metode, vi anvender, er på én gang meget intuitiv og let at føre ud i livet. Det bliver en måde at leve på, og dette ideal udgør fundamentet i den uddannende bevægelse – spejderbevægelsen.

Det kræver ikke et stort kendskab til mange regler at blive spejder, uanset om man kommer som barn eller voksen. Det vigtigste er at have en lyst til at være sammen med andre om noget indenfor spejderrammen.

Spejderrammen sætter en grundstruktur og en grundtænkning op med værdier og metoder, som vi sigter efter; men inden for rammen er der en udtalt frihed til at give spejderarbejdet sit eget præg, f.eks. ved valg af aktiviteter og ture.

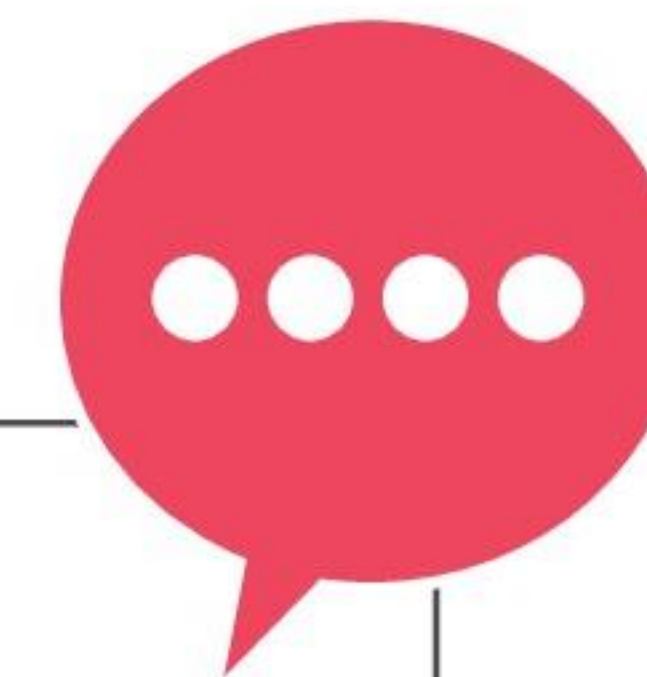
Vi forbinder ofte resultatet af spejderarbejdet med personlig udvikling; men det er ikke det primære mål for vores bevægelse, snarere en naturlig konsekvens af, at vi er en uddannende bevægelse, hvor den personlige udvikling er en forudsætning for det egentlige mål. Vi uddanner til medborgerskab. Det gør vi med udgangspunkt i de fælles værdier, der udvikler den enkeltes evne til at forholde sig til og påvirke, hvordan fællesskabet skal udfoldes. Som ansvarlige børn og unge øver de sig, først i patruljen og gruppen, dernæst i resten af livet. Det betyder med andre ord, at ud over spejderprincipperne, der udfolder de fælles værdier, så dikterer spejderarbejdet ikke en bestemt fortolkning eller måde, hvordan man fx er en god ven eller udvikler et fællesskab. I stedet giver spejderarbejdet muligheden for selv at eksperimentere og udvikle spejderens bevidsthed og ansvarlighed inden for en kendt ramme, nemlig spejdergruppen. Denne erfaring kan de tage med sig ud videre i livet og positivt påvirke de fællesskaber, de møder på vejen.

Værdierne er de bærende

En værdi er kendetegnende for måden, vi handler på, beslutter på, bedømmer en situation og på mange andre måder udtrykker og anskuer det at være til.

Vores værdibaserede tilgang til spejderarbejdet bidrager til, at spejderne står stærkere i at finde og blive bevidste om deres egne grundholdninger eller livsfilosofi baseret på de oplevelser og refleksioner, som de møder undervejs i deres spejdertid. Det er derfor vigtigt, at vi sammen øver os i at udleve spejderværdierne i praksis til enhver tid og skaber rum for refleksion.

Refleksionsboks:

- **Hvad oplever du er forskellen på regler og værdier? Hvordan ville spejderarbejdet være, hvis vi var 'reguleret' af regler og ikke af værdier?**
- **Prøv at blive enige om betydningen af værdierne i praksis. Hvordan optræder de i jeres spejderarbejde, eller hvornår er de synlige for jer eller for spejderne?**
- **Bring værdierne i spil. Det svære er ikke at formulere værdier, det svære er at efterleve dem. Hvornår kommer dine værdier i spil? Prøv at finde et eksempel på, at du handlede på dine værdier? Hvornår er det let, og hvornår er det svært at handle værdibaseret?**

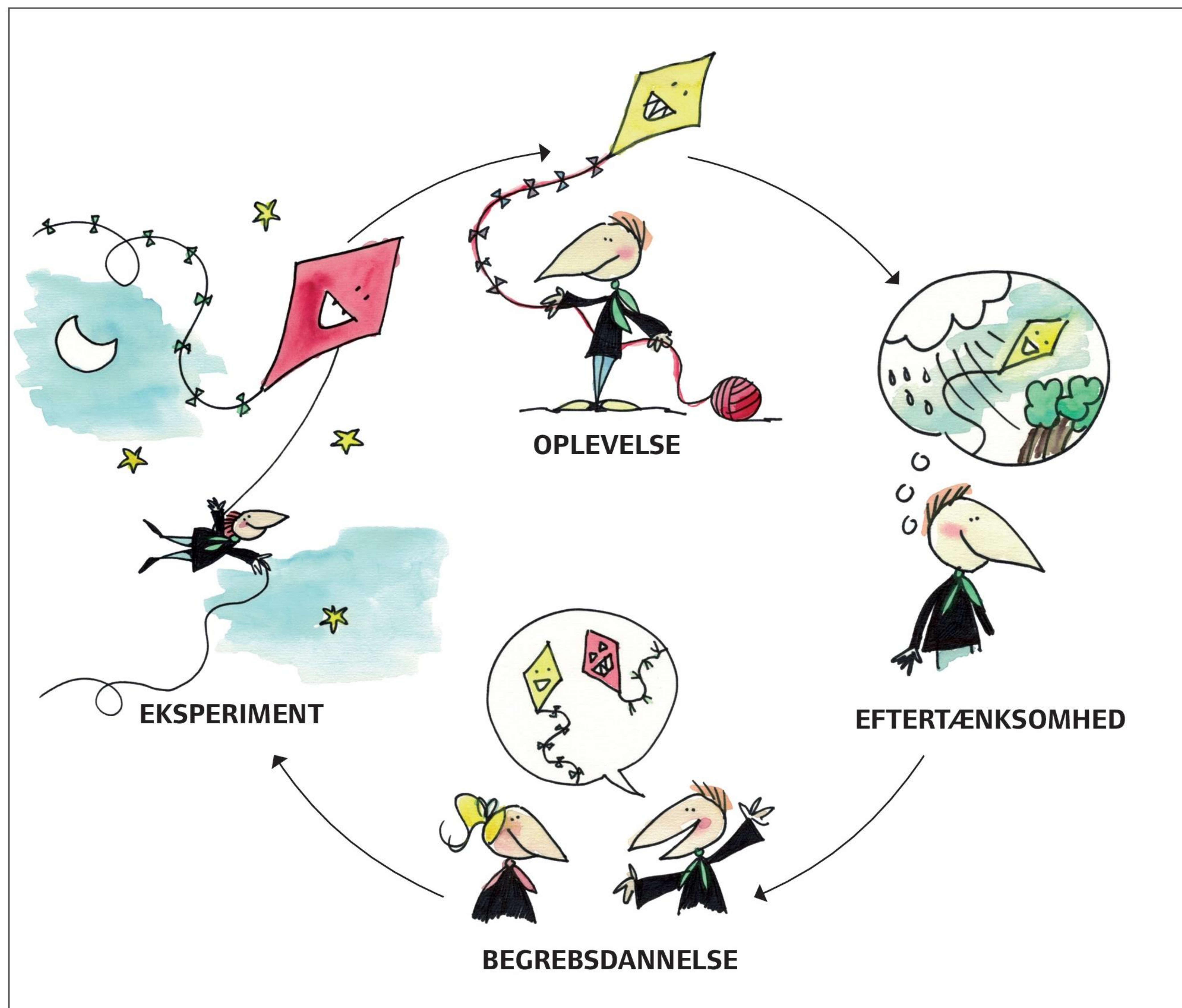
Værdierne danner baggrund for, at vi handler, hvorfor vi handler, og hvordan vi handler. Når vi arbejder værdibaseret, er det vigtigt at finde ud af, hvorfor vi gør, som vi gør, og handle i overensstemmelse med de værdier, som vi gerne vil udvikle gennem spejderarbejdet.

Først drejer det sig om at identificere de værdier, der betyder noget for dig, så de bliver kendte. Dernæst vil du måske begynde at iagttage, hvornår du bringer værdierne i spil i konkrete situationer. Det kan være, at du har en indre dialog om, hvad der er vigtigt for dig, og med tiden vil du kunne sige det højt til andre omkring dig. Men det er først, når du øver dig på at gøre værdierne synlige igennem dine handlinger, at dine værdier for alvor bliver værdifulde. Der kan være situationer, hvor det viser sig, at dine værdier kommer i konkurrence med hinanden, hvor du ender med at skulle tage stilling til, hvilke af dine værdier der er vigtigst i en situation, hvor værdierne er i spil.

Refleksion er centralt i værdiarbejdet

Refleksion er et nøglebegreb i forhold til udvikling og læring. I spejderarbejdet er det ikke refleksionen i sig selv, der er det vigtige. Det er resultatet af refleksionen – nemlig udvikling. Det kan både være udvikling af det spejder-

arbejde, du laver, og udvikling af dig selv som person. På den måde er refleksion tæt koblet til indfrielsen af DDS' formål og spejdermetoden.

Det kan både være med udgangspunkt i konkrete oplevelser, i en dialog med andre eller ved at få skabt et særligt rum fx til patruljens time, at der kan være grobund for refleksion. Refleksion opstår, når vi forholder os bevidst dels til det, vi har oplevet, og til de spørgsmål og overvejelser, der kan opstå i relation til oplevelsen. Det handler om at give tankerne plads og tid. Disse overvejelser medfører, at man undersøger sine kundskaber og værdier eller med andre ord sammenhængen mellem vores handlinger og deres konsekvenser. Reflekterer vi over en bestemt situation, får vi større indsigt i hvorfor og hvordan, dvs. måden, hvorpå handlingen foretages og begrundelsen for den. Men det kan også give os indsigt i, hvilke værdier der var på spil for os hver især i situationen. Ved at øve os i refleksion træner

vi vores evner til at undersøge forhold omkring praksis, inden vi kaster os ud i nye handlingsmuligheder.

Refleksionsboks:

- **Hvordan støtter du spejderne i deres refleksion? Det kan være, at I holder patruljens time og reflekterer over dagen, der er gået.**
- **Hvor i spejderidéen kan du finde elementer, der understøtter refleksion som en del af spejderarbejdet?**

A photograph of several scouts in their traditional khaki uniforms and hats, seen from behind as they walk through a field of tall, golden grass. The sky is overcast. The text 'Kapitel 3' is overlaid on the left side of the image.

Kapitel 3

Historien om spejderarbejdet

Gennem historien forstår vi bevægelsen i dag

Dette kapitel redegør for den historiske baggrund for spejderarbejdets opståen samt udviklingen af spejderarbejdet i verden og i Danmark. I Danmark er fokus på udviklingen i Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps, som fra 1973 udgør det nuværende DDS.

For at forstå spejderarbejdet i det 21. århundrede og den samtale, der er om spejderarbejdet i og uden for korpserne nu, samt udvikle det fremtidige spejderarbejde kan det være nyttigt at se tilbage på spejderbevægelsens opståen og udvikling fra 1907 gennem to verdenskrige og frem til vore dage.

Et basalt kendskab til historie er nødvendigt for bedre at kunne forstå de tekster, som Baden-Powell skrev, og den måde spejderarbejdet har udviklet sig på. Der er tilmed i løbet af det 21. århundrede opstået en identitetstænkning, som gør, at vi dag ser lidt anderledes på de oprindelige ideer, og dermed bliver noget af spejderbevægelsens tankegods sat i perspektiv. Omvendt kan et kendskab til historien sætte identitetstænkningen i perspektiv, så

ideer og tanker læses i forhold til den kontekst, de opstod i. Forfatterne til dette hæfte ønsker ikke at dømme fortiden med nutidens målestok, men vil gerne prøve at give spejderarbejdets historiske rødder vinger for en bredere forståelse. Det historiske afsnit giver kun de helt overordnede træk af baggrundshistorien. Man kan læse meget mere i kilderne, som er nævnt bagest i hæftet.

Det begyndte som et eksperiment - 1907

Billedet ovenfor viser, hvordan det hele begyndte, da Robert Baden-Powell, (ofte omtalt som BP - født 22.2.1857),

inviterede en snes drenge med forskellig social baggrund til et eksperiment med en uges lejr på øen Brownsea Island ved den sydengelske by Poole i august 1907. 20 drenge deltog dengang i lejren, og i dag 115 år senere i 2022 er der mere end 65 millioner spejdere i verden. Så det var virkelig en ide, som slog an og har vist sig bæredygtig. Lejrens indhold var lejrliv, naturobservationer: dyre – og planteliv og stjerner, woodcraft, ridderlighed, livredning og fædrelandskærlighed. Disse temaer bliver taget op senere.

Baden-Powell havde en baggrund som officer i den engelske hær og blev berømt for sin involvering i forsvaret af byen Mafeking (nu: Mafikeng) i det sydlige Afrika i 1899/1900. Dele af området var på det tidspunkt britisk koloni, og nabostaterne var under hollandsk herredømme. Størstedelen af befolkningen var af afrikansk afstamning, og der var en del asiater. Men magthaverne var de hvide, dels englænderne og boerne, der var af hollandsk oprindelse, dels europæiske tilflyttere. 1899 – 1902 blev Boerkrigen udkæmpet, da englænderne, andre hvide tilflyttere og boerne kæmpede om adgang til naturressourcer i form af guld og diamanter samt strategisk besiddelse af landområder. Baden-Powell blev kendt som den officer, der under Mafikengs belejring sørgede for, at den indespærrede, primært engelske, befolkning kunne leve under gode forhold. I forbindelse med belejringen var en række drenge mellem 12 og 15 år (såkaldte kadetter – officerselever) aktive som budbringere og involveret i forskellige andre aktiviteter. På den måde kunne de egentlige soldater koncentrere sig om at kæmpe. Kadetternes indsats og organisering gjorde et stort indtryk på Baden-Powell.

En bog bliver afgørende - 1908

I militæret er spejdere personer, der sendes ud for at undersøge forholdene i et bestemt område typisk forud for et angreb. Sandsynligvis inspireret af sine oplevelser som officer i Indien og med de unge kadetter i Sydafrika udgav Baden-Powell i 1904 den lille bog *Aids to Scouting* (Hjælp til spejdning), hvis målgruppe egentlig var soldater; men bogen blev læst af mange, bl.a. skolefolk, og skabte meget stor interesse i Storbritannien for Baden-Powells tanker. Bogen handlede om at spejde og være opmærksom i naturen, om at kunne klare sig.

I England havde der siden sidst i 1800-tallet eksisteret en forening, Boys Brigade, svarende til FDF i Dan-

mark, hvis formål var på kristent grundlag at uddanne drenge til aktive samfundsborgere. Baden-Powell blev medlem af Boys Brigade i 1903, og lederen af Boys Brigade var meget interesseret i Aids to Scoutings ideer om opdragelsen og uddannelsen af drenge. Baden-Powell introducerede spejdertanker i Boys Brigade i 1906 og blev vicepræsident i foreningen, som fik spejderafdelinger med khaki-farvede eller blå uniformer, tørklæder og hatte med fire buler. Det var oprindeligt hans intention at udvikle sine ideer inden for en allerede eksisterende ramme. Drenge fra Poole-afdelingen af Boys Brigade deltog sammen med nogle kostskoleelever i lejren på Brownsea Island. Lejren var som sagt et eksperiment, hvor Baden-Powell ville afprøve, hvordan de ideer, han havde beskrevet i *Aids to Scouting*, kunne omsættes i praksis. Året efter udgav Baden-Powell på baggrund af sine erfaringer endnu en bog, *Scouting for Boys* (1908). Bogen blev udgivet i seks små hæfter, som udkom hver 14. dag i foråret 1908. Hæfterne beskrev aktiviteter for børn og unge i små grupper ude i naturen. De blev revet ned fra hylderne, hvorefter børn og unge, både piger og drenge, begyndte at udleve aktiviteterne derfra. *Scouting for Boys* blev det egentlige grundlag for spejderarbejdet, og hovedideerne i bogen er siden blevet omsat i praksis i spejderkorps verden over.

Der var meget på færde omkring forrige århundredeskifte, hvor Baden-Powell gik i gang med sit program til at styrke den engelske ungdom. Naturen var bl.a. et felt for organiserede ungdomsbevægelser; men dette arbejde blev organiseret på mange forskellige måder. En forfatter, som kom til at påvirke arbejdet i naturen og spejdernes beskæftigelse med den meget, var den engelsk/amerikanske Ernest Thompson Seton. Hans praksis gik på naturopleveler og – observation, konkurrencer i det grønne og drengenes selvorganisering. Lejrliv var også et element

i Setons praksis. Da Baden-Powell gik i gang med sit arbejde, ønskede han først at udbygge det, der allerede var i gang i Boys Brigade, og i den sammenhæng mødte han Seton, som forærede ham en af sine bøger. Dette gav Baden-Powell inspiration til at gøre arbejdet i Boys Brigade friere og med videre rammer for udendørslivet, mindre disciplinært. Baden-Powell kunne i øvrigt også trække på sin opvækst i en familie, hvor faderen var naturvidenskabsmand inspireret af Charles Darwin.

Parallelt med spejderbevægelsen opstod i 1910'erne og 20'erne forskellige natur- og vandreorganisationer, i et vist omfang med en politisk dimension. Disse bevægelser var på en gang en konkurrent til og inspiration for spejderbevægelsen, ikke mindst de såkaldte Wandervogelbevægelser i Tyskland. Senere opstod miljøbevægelser og naturfrednings – og bevaringsforeninger, som spejderbevægelsen også har skullet spille op imod.

Drengespejdere og pigespejdere – fra 1910

I 1909 holdt Baden-Powell et stævne for spejdere i Crystal Palace i London, hvor der deltog mere end 10.000 drenge, og i 1910 grundlagde Baden-Powell et drengespejderkorps i England. Nogle patruljer arbejdede inden for rammerne af Boys Brigade, andre spejdede mere selvstændigt rundt, så Baden-Powell oprettede korpset for at samle kræfterne om sine ideer. Allerede i 1910 havde korpset mere end 100.000 medlemmer, fordi ideerne i bogen *Scouting for Boys* og måden, de blev omsat på i praksis, havde vist sig at have bred appel. Som bog betragtet er *Scouting for Boys* et meget sammensat værk, som ikke består af nogen handling eller en nærmere defineret vej til at skabe spejderarbejde. Snarere består bogen af en række lejrbaalsfortællinger, som kan handle om alt fra spejderloven og samfundssind til mord til slibning af økser. Den enkelte læser skal selv sammenstykke delene til en helhed og danne sig et billede af, hvad det vil sige at være spejder.

Der var piger i gang med spejderarbejde rundt omkring i England, og der kom også piger til Crystal Palace-stævnet, som ville være med på lige fod med drengene. Oprindeligt havde Baden-Powell ikke tænkt piger med ind i sit projekt; men efterspørgslen var så stor, at Baden-Powells søster Agnes kom til at stå i spidsen for pigespejderarbejdet, og der blev oprettet et pigespejderkorps i England ligeledes i 1910. Når der blev oprettet separate korps for

drenge hhv. piger, skyldtes det, at flertallet af skoler var adskilt med piger og drenge i forskellige skoler.

Pigespejderarbejde

På skibet *The Arcadia*, der sejlede til USA i sommeren 1912, mødte Baden-Powell Olave Soames, født 22.2.1889, og de blev gift i efteråret 1912. Baden-Powell var på vej rundt i verden for at se, hvordan spejderarbejdet udviklede sig og skulle bl.a. besøge USA. Her skulle han støtte Juliette Low, en amerikansk kvinde, der havde lært spejderarbejdet i England at kende og ville oprette et korps for piger i USA. Baden-Powell og Olave Soames fandt hinanden på skibet, også ideologisk og pædagogisk. Hun var meget interesseret i og begejstret for hans ideer om spejderarbejdet, og de udvekslede mængder af breve umiddelbart efter rejsen og blev enige om at gifte sig. Efter brylluppet overtog Lady Baden-Powell efterhånden pigespejderarbejdet i England fra Baden-Powells søster og blev spejderchef i pigespejderkorpset på samme måde, som Baden-Powell allerede var spejderchef hos drengene. Det var Olave Baden-Powell, som for alvor fik pigespejderarbejdet gjort attraktivt for piger og unge kvinder.

Efterhånden opstod der spejderkorps for piger eller drenge i det meste af verden. I 1920 blev der grundlagt et verdensforbund for drenge, nu *The World Organisation of the Scout Movement (WOSM)* og i 1928 et for piger, nu *The World Association of Girl Guides and Girl Scouts*

(WAGGGS). Danmark er founding member i begge, idet Danmark havde deltagere ved begge de nydannede verdensorganisationers grundlæggelseskonferencer.

Spejderarbejdets start – set i forhold til samtiden

Det er vigtigt at understrege, at Baden-Powell ikke begyndte med at oprette en forening eller en organisation. Han skrev en bog, der blev til en bestseller. Det var først drengene og dernæst pigerne, der selv oprettede patruljer på baggrund af Baden-Powell's ideer og dyrkede spejderlivet af egen interesse og med begejstring. Således er patruljen også den første enhed – det første fællesskab i spejderarbejdet – ikke gruppen, divisionen, spejderkorpset eller verdensorganisationerne – men patruljen.

Efter sin tilbagevenden til Storbritannien fra Sydafrika oplevede Baden-Powell en stemning af nedgang og manglende energi. Dronning Victoria var død i 1901 efter 64 år på tronen, og med hende døde en æra. Samtidig var der i Europa tiltagende oprustning, og konkurrencen om kolonierne intensiveredes. Således var det Britiske Imperium og de værdier, som Baden-Powell og store dele af den engelske befolkning så som en del af dette, truet. Desuden var de sociale forhold i England dårlige især i de større byer, og mange børn og unge var underernærede og syge. En del fik ingen egentlig eller meget sparsom uddannelse.

Baden-Powell ønskede med sine bøger og de ideer, han prøvede af med drengene på Brownsea Island, at styrke deres character building, altså karakterdannelse. Han ville indgyde håb og mod og give muligheder for drenge, så de kunne udvikle sig personligt og bidrage til en sikring af det Britiske Imperium og de værdier, det stod for. *The Handbook for the Girl Guides and How Girls Can Help to Build Up the Empire* var fx titlen på den bog, som Baden-Powells søster Agnes udgav i 1912 for pigespejdere. Bogen blev dog i 1918 erstattet af Robert Baden-Powells *Girl Guiding, The Official Handbook*. Her var Agnes ude af billedet, og Olave Baden-Powell havde overtaget pigespejderarbejdet.

Målgruppen for Scouting for Boys var de 12-17-årige; men der var så stor interesse hos yngre dele af befolkningen for at blive spejdere, at det siden også blev tilbudt til yngre drenge, som blev kaldt Ulveunger. For også at styrke de mindre drenges interesse for at styrke Imperiet valgte Baden-Powell forfatteren Rudyard Kiplings (1865-1936)

bog *Junglebogen* (1894) som fantasiramme for de 8-11-årige drengespejdere, som sammen med andre af Kiplings tekster har givet afsæt for mange traditioner, spejdernavne og lege. Fx er Kimslegen inspireret af en opgave, som forekommer i Kiplings bog *Kim*. (1901). Kipling er født i Britisk Indien og boede der en del af sit liv som journalist og forfatter. Der hersker ingen tvivl om den litterære kvalitet af Kiplings værker; men der er en del debat, senest i 00'erne og efter Black Lives Matter-bevægelsen, om hans såkaldte imperialistiske holdninger. Den implicitte tanke i Kiplings værker er, at de vestlige lande pga. deres økonomiske, politiske og uddannelsesmæssige styrke har pligt til at hjælpe befolkningerne i kolonierne til uddannelse og vækst.

Yderligere skal man huske på, at piger og drenge på den tid ikke havde samme muligheder for udfoldelse og uddannelse, idet drenge havde de relativt bedste muligheder. De piger og drenge, der gik i skole, gik typisk i kønsopdelte skoler. Samtidig havde kvinder ikke valgret. Det havde mænd uden en bestemt formue eller indtægt heller ikke. Kvinder i Danmark over 25 år fik først stemmeret i 1915, og i England fik kvinder over 30 stemmeret i 1918. Derfor var det i første omgang ikke så påfaldende, at spejderarbejdet startede med og for drenge. Pigerne tog selv initiativ til at komme med, og parallelt hermed begyndte kampen for kvinders rettigheder i det omgivende samfund. Op gennem 1920'erne løsrev kvinder sig mere og mere fra samfundets snærende rammer, ikke mindst fordi mange kvinder havde medvirket i sundhedstjenesten eller våbenproduktionen i forbindelse med 1. Verdenskrig (1914-1918) som spejdere eller på anden vis.

Baden-Powell fungerede som Verdensspejderchef i mange år, men blev efterhånden svagere og trak sig i 1937 tilbage til Kenya, hvor han døde i 1941. Lady Baden-Powell fortsatte som Verdenspigespejderchef og rejste rundt til mange lande, hvor pigespejderarbejdet voksede sig stærkt, ikke mindst efter 2. Verdenskrig, hvor pigers stilling i 3.verdenslande udviklede sig parallelt med, at imperiet afvikledes, og tidligere kolonilande blev selvstændige stater. Hun døde i 1977.

Spejderarbejdets udvikling i Danmark

I Danmark blev ideerne fra Scouting for Boys hurtigt kendte og vakte interesse, en interesse, der bredte sig lige så hurtigt her som i England. I november 1909 holdt Dr.phil.

Oscar Hansen, som havde besøgt England, et foredrag på Hellerup (senere Gl.Hellerup) Gymnasium ved København. Her oprettede en gruppe drenge den første patrulje hos deres rektor Hartvig-Møller. På det tidspunkt var engelsk ikke så udbredt i skoleundervisningen som nu, så før bogen blev oversat, har mange siddet og stavet sig gennem hæfterne fra Scouting for Boys, fordi de blev så grebet af ideerne deri. Hartvig-Møllers datter Kirsten, gift Lauritzen, og hendes søster oprettede senere en patrulje, ligesom flere piger rundt i landet begyndte at lave spejderarbejde. Bl.a. gik en gruppe piger i gang med at slå telte op i Søndermarken ved København. I 1909 blev der grundlagt et korps for drenge - Det Danske Spejderkorps samt et andet, nemlig KFUM-Spejderne i Danmark. Hovedkræfterne hos KFUM-spejderne var Jens Engberg, som også var blevet inspireret af de engelske tanker og holdt et foredrag herom i november 1909, og Jens Grane, som var involveret i de første aktiviteter i 1910. Korpsets ideologiske udgangspunkt var knyttet til tankerne i det civile KFUM. KFUM (Kristelig Forening for Unge Mænd) var en organisation, hvis arbejde fokuserede på idræt og foredrag og havde hovedkontor i København. KFUM-spejderne fungerede som selvstændigt korps fra 1910 – 1912. Fra 1912 var de med i DDS som division. I 1916 trådte denne division dog ud af DDS og stiftede det nuværende spejderkorps KFUM-spejderne i Danmark.

I 1910 opstod et korps for piger, Det Danske Pigespejderkorps, som organisatorisk samarbejdede med DDS, men blev helt autonomt i 1921. I 1919 grundlagdes KFUK-spejderne, siden 2003 kaldt De grønne pigespejdere. Deres udgangspunkt var det civile KFUK, en organisation parallel med KFUM, men for kvinder.

Der var masser af spejderaktiviteter af alle slags i de første 10 - 15 år af spejderbevægelsens historie i Danmark; men der var især på drengeområdet ikke total konsensus om idegrundlag, pædagogik og organisation. De førende på det pædagogiske område var de føromtalt Hartvig-Møller og Oscar Hansen.

Organisatorisk forsøgte Cay Lemcke, som var en af medstifterne, at skabe et system med troppe, divisioner og kolonner, et ret hierarkisk system. Han søgte også at påvirke idegrundlaget i DDS gennem sin oversættelse og udlægning af Scouting for Boys. Denne bog hed Patrouilleøvelser for Drenge og udkom i 1910. Her har Lemcke ret selektivt udeladt passager i Baden-Powells bog, herunder det oprindelige spejderløfte om at være tro mod Gud. Han anførte, at dette skete for at kunne tiltrække en større

mængde drenge til spejderarbejdet. Den oprindelige ordlyd i spejderløftet blev genintroduceret; men den ideologiske uenighed førte til splittelse i korpset. Først forlod KFUM-spejderne DDS. Derefter blev korpset delt i to: Dansk Spejderforbund, som var ideologisk og ledelsesmæssigt uenige med Cay Lembcke, og DDS. Det endte med, at man fastholdt elementer af Cay Lemckes organisation, men byggede videre på de ideer om spejderarbejdet, som udsprang hos Hartvig-Møller og andre, der tilsluttede sig hans tænkning.

Imidlertid afskedigede DDS Cay Lembcke som korpschef, da han som privatperson havde holdt et foredrag i København, hvor han argumenterede for en afskaffelse af det parlamentariske system i Danmark. En sådan politisk stillingtagen skønnes ikke forenelig med medlemskab af Det Danske Spejderkorps. Da Lembcke var ude af billedet, forenedes de to oprindelige dele af DDS i DDS. Basis var således opstået for at skabe en samarbejdsaftale mellem de to korps og en føderation, så DDS og KFUM-Spejderne samlet kunne opnå international anerkendelse hos WOSM, idet der kun gives anerkendelse til en organisation pr. land. I 1924 blev der på Ermelundssletten ved København afholdt den 2. Verdensjamboree, og her kunne dansk spejderarbejde optræde i samlet flok. I skrivende stund findes fem internationalt anerkendte danske spejderkorps. Foruden de tre nævnte findes Danske Baptisters Spejderkorps stiftet i 1930, og Dansk Spejderkorps Sydslesvig for medlemmer af det danske mindretal syd for grænsen, grundlagt 1919. Vi vil i det følgende fokusere på DDS – Det Danske Spejderkorps – og DDP – Det Danske Pigespejderkorps. Disse to korps eksisterede som individuelle korps frem til 1970'erne og blev sammenlagt med virkning fra 1.1.1973.

Efter den første begyndelse bredte spejderarbejdet både i DDS og DDP sig ud over hele Danmark, og mange børn og unge blev involveret. Gennem et arbejdsprogram, der i høj grad var baseret på forskellige prøver og duelighedstegn, skulle børnene og de unge dannes til at dygtiggøre sig og tage ansvar. Et bestemt antal prøver og et bestemt antal duelighedstegn, som var forskellige for de to korps, gav ret til at bære en væbnersnor eller med flere prøver og duelighedstegn, en riddersnor.

I 1932 oprettedes Spejdernes og Væbnernes Frivillige Bloddonorkorps, da en sådan funktion slet ikke eksisterede, og i forbindelse med de to verdenskrige 1914 – 1918 og 1939/40 – 1945 ydede spejdere verden over aktiv samfundstjeneste, hvilket medførte specialiserede mærker. I

1939 oprettede de fire korps i Danmark Spejdernes Hjelpekorp, og i 1940 oprettedes Spejdernes Ordonnanskorps, som begge bidrog til at løfte forskellige beredskabsopgaver. I denne sammenhæng indførtes Beredskabsmærket om forberedelse til deltagelse i hjælpeopgaver. Trods det soldaterpræg, der karakteriserede spejderarbejdet ved dets oprindelse, gjorde Baden-Powell det hurtigt tydeligt, at hans egentlige mission var fred og international forståelse, og derfor er indsatser, som de ovenfor nævnte meget vigtige som del af spejderarbejdet.

Efter 2. Verdenskrig herskede den såkaldte Kolde krig mellem en kommunistisk/socialistisk fløj og en ikke-kommunistisk/socialistisk fløj. Europa var efter krigen blevet opdelt i to, den østlige del, som var under dominans af Sovjetunionen og en vestlig del, hvor de indflydelsesrige stater i Europa var Frankrig og Storbritannien og USA. Tyskland blev efter krigen opdelt i to, Vesttyskland og Østtyskland. Der kom ikke egentlige krigsudbrud under den Kolde krig; men bl.a. Cuba-krisen i 1962 viste, at krigen hurtigt kunne være blevet meget varm. Sidst i 1960'erne begyndte forskellige folkebevægelser at opstå, herunder fredsbevægelser, anti-atombevægelser, kvindebevægelser og endelig ungdomsbevægelser. Derigennem blev de traditionelle magthavere i den politiske verden sat under hårdt pres fra de mange og store folkebevægelser, som hver havde deres sag at kæmpe for. Samtidig ses en stor udvikling i den kulturelle verden, hvor fx pop-grupperne The Beatles og The Rolling Stones opstod. Kernepunkt i disse oprør var modstand mod autoriteterne og ønsker om synligt demokrati, indflydelse og medbestemmelse. På uddannelsesområdet var der oprør på universiteterne i store dele af verden.

Spejderarbejdet havde fra sin oprindelse og gennem 1930'erne og 1950'erne fra visse politiske kredse ind imellem været udsat for kritik; men i denne, meget politiserede periode i 1960'erne, hvor skellene mellem de politiske fløje var skarpe og den offentlige debat hård, blev spejderarbejdet i alle korps i visse kredse betragtet som en borgerlig og konservativ militaristisk bevægelse, som udelukkende ville bevare begreberne Gud, Konge og Fædreland og i øvrigt gik i korte, soldateragtige bukser. I bogen Pigespejderliv sammenfatter daværende Distriktschef i DDP Grethe Nicolaysen på baggrund af stort fald i medlemstallene i DDP og mange andre danske og udenlandske korps situationen således:

“Den nye fremstormende samfundsomvæltning, den filosofi, som lå bag ungdomsoprøret, de opløsende tenden-

Refleksionsboks:

- **Hvordan oplever du, at spejderarbejdet har udviklet sig i de sidste 50 år i DDS – eller i den tid, du har været spejder?**
- **Hvad lægger du særligt mærke til, har forandret sig?**

ser på snart alle områder, fik mange spejderledere til at dukke hovederne. Det var ikke rigtigt ‘in’ at være medlem af et spejderkorps. Sideordnet skal man huske – ikke for at forsvare børne- og ungdomsarbejdets situation, men for at erindre om realiteterne, at i de år stod ungdoms- og fritidsklubberne med deres mange tilbud til børnene om fritidsbeskæftigelse og materialer, bekostede af stat og kommune i et omfang, som ingen frivillig ungdomsorganisation kunne hamle op med.”

Sammenlægning af Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps

I 1960'erne udviklede velfærdssamfundet sig. Folk fik mere i løn og mere fritid, og mange familier tog på ture i campingvogn og sommerhus. Sammen med de folkelige bevægelser opståen betød det, at spejderarbejdet i mindre grad blev betragtet som attraktivt, hvor det især ved sin begyndelse med indsatsen i forbindelse med verdenskrigene og bloddonorerne havde stået i et godt lys og havde stor tilslutning. I tiden omkring ungdomsoprøret blev det anset for at være gammeldags, militaristisk og småborgerligt, hvilket også afspejlede sig i medlemstallet.

Hele denne udvikling danner bagtæppe for sammenlægningen af Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps, der dermed blev medlemmer af både WAGGS og WOSM. Sammenlægningen fandt sted i 1972 med effekt fra 1.1.1973, men ikke uden sværdslag. Der var en del emner at forholde sig til: arbejdsstoffet, den pædagogiske linje, spejderlov og – løfte, organisation og struktur for slet ikke at tale om navn, emblem og uniform. Faktisk havde DDS i sin nye udgave i første omgang et spejderløfte, som var neutralt mht. formuleringen om tro-

skab mod Gud og tro i det hele taget. Dette blev imidlertid ændret efter krav fra WAGGGS. Så fra 1975 gælder den lov, som også gælder i 2023, hvor linjen "at finde sin egen tro og have respekt for andres" blev tilføjet. Begge korps havde lange og solide traditioner, karakteristiske arbejdsformer og uniformer og mærker. Medlemstallet er fortsat med at dale støt i hvert fald frem til 2010, hvorefter det har været stabilt med en svagt stigende tendens.

Konklusionen på forhandlingerne ved sammenlægningen blev, at arbejdsstoffet over en årrække blev tilpasset, så der ikke var et tydeligt konkurrenceelement; at de meget "pigede" og meget "drengede" duelighedstegn udgik; at ulvearbejdet kunne, men ikke skulle fortsætte. Det var også muligt at opretholde grupper eller afdelinger, som var rent for piger eller drenge, selvom de allerfleste skoler på dette tidspunkt var blandede. Der blev igangsat en ledertræning, hvor idéer fra begge korps blev integreret. Gilwell-kurset blev kurset for de erfarne ledere, og Trekløverkurset, med tilsvarende målgruppe i DDP, forsvandt.

Med hensyn til organisering var korpset i 1970'erne inddelt i geografiske distrikter, der var underopdelt i geografiske divisioner, der var opdelt i grupper med aldersinddelte afdelinger: mini – junior – spejder – senior. For at sikre bred repræsentation og styrke demokratiet skulle der på divisions – distrikts – og korpspan være en repræsentant af hvert køn på alle lederposter, den såkaldte dobbeltbesætning, og derfor en kvindelig og en mandlig divisionschef, distriktschef og spejderchef. Der var en del udvalg under korpset, blandt andet for grene, ledertræning, internationalt, økonomi m.m., og her måtte der højst være to tredjedel medlemmer af et køn, den såkaldte to-tredjedelsregel. Desuden blev der introduceret en 6-årsregel, som betød, at man kun kunne bestride en ledelsepost i 6 år i streg. Disse regler blev introduceret i begyndelsen af 1970'erne for at sikre de bedst mulige forhold for at skabe et godt og inkluderende spejderarbejde, og de gjaldt også for ansatte konsulenter. Der har i tidens løb været megen debat om hensigtsmæssigheden af sådanne kvoter uden for DDS og i korpset, hvor der er blevet ju-

steret undervejs. I DDS' omstrukturerede vedtægter fra 2021 anvendes nogle blødere begreber, bl.a. er visse regler blevet til principper; men målet om at have de bedst mulige organisatoriske rammer for spejderarbejdet holder stadig. Disse rammer baserer sig både i 1972 og i 2023 på centrale værdier i DDS, der kommer til udtryk i spejderloven, nemlig gensidig respekt og ligestilling for alle.

Spejderarbejdet mellem imperium, #MeToo og Black Lives Matter

I konsekvens af #MeToo – og Black Lives Matter-bevægelserne er der flere steder i verden opstået en ny debat om spejderbevægelsens rolle. Dette medførte bl.a. i sommeren 2020, at en statue af Baden-Powell i byen Poole i det sydlige England blev barrikaderet af myndighederne, efter at den var blevet påført flag og plakater af politisk yderligtgående grupper. Disse grupper betragtede Baden-Powells ideer som homofobiske, racistiske og imperialistiske, og myndighederne frygtede, at oprørerne ville smide statuen i vandet. Efter få dage blev barrikaderne dog fjernet. Efterfølgende udtalte spejderchefen for The Scout Association i Storbritannien, Bear Grylls, at man i det 21. århundrede skulle være opmærksom på, at Baden-Powells ideer var udsprunget i en anden tid og en anden verden. Selv om Baden-Powell havde fejl, er det hans vision, der tæller, og formålet, som stadig gælder i dag, nemlig at forene og inspirere unge mennesker til at fejre forskelle, elske og beskytte naturen, tjene de samfund, som de lever i, og opnå livsfærdigheder. Denne arv lever fortsat, udtrykte spejderchefen, og påpegede, at man skal se fremad, ikke bagud. Spejdere stræber efter at være åbne og respektfulde og blive ledere med beslutsomhed og integritet. Som sådan skal spejdere modarbejde polarisering i samfundet, diskriminering og fordomme og blive en del af løsningen på problemet som dem, der forener og skaber fred. Baden-Powell sidder fortsat i Poole og skuer ud mod Brownsea Island.

Kapitel 4

International sammenhæng

International tilknytning gør os til spejdere

I dette kapitel forklares DDS' tilknytning til den internationale spejderbevægelse og betingelserne for at være et internationalt anerkendt spejderkorps.

Når vi i DDS kan kalde os selv spejdere, skyldes det vores medlemskab af de to internationale verdensorganisationer henholdsvis WAGGGS, The World Association of Girl Guides and Girl Scouts for pigerens vedkommende og WOSM, The World Organisation of the Scout Movement for drengenes vedkommende. WOSM var oprindelig for drengespejdere, men optager nu piger fra korps i WOSM, hvor der også er drenge. Vores medlemskab er beskrevet i DDS' vedtægter 2021 § 32. Vores medlemskab er til enhver tid betinget af, at vi opfylder medlemskriterierne, som er to-delte. Den ene del omhandler den organisatoriske ramme, der beskriver, hvordan man kan blive spejder, og hvordan organisationen skal understøtte det lokale spejderarbejde. Den anden del handler om den pædagogiske og dannelsesmæssige ramme, der møder spejderne i hverdagen.

I Danmark er vi medlem af verdensorganisationerne som land, dvs. at vi er medlemmer sammen med de øvrige korps i Danmark. WOSM: KFUM-spejderne og Baptistspejderne gennem the Danish Scout Council og WAGGGS: De grønne pigespejdere og Baptistspejderne gennem Pigespejdernes Fællesråd Danmark. Der findes andre børne- og ungdomsorganisationer, der minder om spejderbevægelsen, f.eks. FDF, De gule spejdere mv., men for at kunne kalde sig en egentlig spejderorganisation forudsætter det et medlemskab af enten WOSM eller WAGGGS. Når der fortsat er to verdensspejderorganisationer på verdensplan, har det ikke kun historiske årsager, men bunder i de meget forskellige vilkår, piger og kvinder har rundt omkring i verden. Her giver det mening, at WAGGGS fortsat har en stærk stemme på vegne af pigerne og giver dem en klar platform at tale ud fra, hvilket DDS har valgt at bakke op om.

Verdensorganisationerne

Kriterierne for medlemskab af WOSM og WAGGGS er det, vi i DDS har lovet til enhver tid at opfylde for at kunne kalde os spejdere. Det fremgår af DDS' vedtægter 2021, at den til enhver tid siddende Korpsledelse skal sikre, at DDS overholder medlemskrav fra WAGGGS og WOSM (§53). Kriterierne er ikke til diskussion, selvom de naturligt udmøntes forskelligt i forskellige kulturer og traditioner. Betingelserne for indmeldelse i WOSM og WAGGGS findes i de to organisationers grundlove (Constitutions). Betingelserne bliver gennemgået i det følgende, fordi det tilsammen udgør DNA'et i spejderbevægelsen.

KRITERIER FOR MEDLEMSKAB AF WAGGGS OG WOSM

For det første skal et medlemsland indarbejde og overholde formålet, principperne og spejdermetoden, som de til enhver tid er beskrevet i grundlovene for henholdsvis WOSM og WAGGGS. Grundlovsændringer (Constitutions) i de enkelte korps i hele verden samt ændringer af spejderlov og spejderløfte skal godkendes af verdensorganisationerne. Selvom der er tale om to verdensorganisationer, hvor den ene er målrettet piger, er essensen i grundlovene den samme, fordi de bygger på Baden-Powells oprindelige ideer fra dengang, spejderbevægelsen fik sin ide-mæssige og organisatoriske ramme.

For det andet skal der være etableret en national spejderorganisation, der er uafhængig af regeringer og interesseorganisationer, den skal være ikke parti-politisk (DDS' vedtægter 2021 §5), og medlemskab skal være frivilligt. Endelig er det et krav, at medlemskabet skal være åbent for alle, der vil overholde korpsets formål, metode og principper. (DDS' vedtægter 2021 § 47) Derudover skal organisationen give sine medlemmer en række tilbud, der medvirker til at øge kvaliteten i spejderarbejdet, som f.eks. arbejdsstof, ledertræning og støtte til arbejdet med kvaliteten af ledelsesopgaven.

De enkelte kriterier for medlemskab af WAGGGS og WOSM, som nævnt ovenfor, forklares her:

National indebærer, at organisationen skal dække hele landet og ikke f.eks. være en regional enhed. I en del lande er der forskellige korps baseret på tilknytning til religiøse eller idebestemte bevægelser. Da hvert land har én samlet kontakt til verdensorganisationerne, skal denne ske gennem en defineret understruktur. I Danmark sker kontakten til verden fx gennem de to fællesråd, så det er gen-

nem dem, at vi er medlemmer af WAGGGS og WOSM. Medlemskaberne har lidt forskellige rammer.

Udbredelse til hele landet betyder, at korpserne udbyder organiseret ledertræning og kontinuerligt arbejder med opretholdelse af kvaliteten i denne træning og de øvrige tilbud, som bidrager til at støtte arbejdet i alle led i organisationen. Det sker fx gennem udarbejdelse af programstof, udbud af arrangementer og drift af et kontor m.m.

Medlemsorganisationerne skal være ikke parti-politiske, uafhængige og frivillige. Det betyder, at en medlemsorganisation ikke kan bekende sig til en bestemt politisk retning og skal holde sig uden for bestemte politiske interesser. Medlemsorganisationerne kan heller ikke bruges af en regering og være statens forlængede arm. Men det betyder omvendt ikke, at medlemsorganisationerne skal holde sig helt neutrale. Det er naturligt for organisationerne at engagere sig i sager, der vedrører børn og unge, og de rammevilkår, vi arbejder under. Det kan være adgang til naturen, børn og unges trivsel og indflydelse, klima og andre relevante emner. Det gør DDS ofte gennem vores medlemskab af forskellige paraplyorganisationer, som Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) og Friluftsrådet.

Når det fremgår, at det skal være frivilligt, betyder det, at medlemmerne ikke kan påtvinges et medlemskab, f.eks. gennem skolen eller på anden vis. På samme vis skal medlemsorganisationerne være åbne for alle, der ønsker at overholde spejderloven og vores samlede værdigrundlag. Der er dog en åbenhed for, at de enkelte grupper også i Danmark kan være begrænset til kun at have drenge eller piger som medlemmer. De korps og grupper, der har et kirkeligt grundlag, er også åbne for medlemmer, der har et andet afsæt.

Spejderbevægelsen skal ses som en educational movement, altså en bevægelse der danner mennesker. Spejderarbejdet består som nævnt af et organisatorisk element (korps, grupper m.m.) og af et uddannende element. Derfor er det vigtigt, at vi ikke bare bevidstløst gentager de aktiviteter, som vi selv har oplevet, men ser på vores børn og unge og spørger os selv: Hvad har de brug for, hvis vi skal tættere på vores formål? De grundlæggende principper og spejderidéen har vist sig aldeles bæredygtige. Programarbejdet er dynamisk og udvikler sig hele tiden, så bevægelsen kontinuerligt kan fremme sit formål og udvikle børn og unge og møde deres behov på et bestemt tidspunkt og et bestemt sted.

Der er en sproglig udfordring i forbindelse med ordet educational, da det i høj grad kan fortolkes som uddan-

NON- FORMAL EDUCATION:

Uddannelse kan beskrives fra forskellige vinkler. En opdeling går på at skelne mellem tre forskellige tilgange:

- Formel - den formaliserede undervisning sker i skolen med klart pensum, udspecificeret målbeskrivelse og typisk eksamen.
- Ikke- formel, som spejderbevægelsen anvender - med udgangspunkt i vores formål, mål og metode, men uden skarpt eksamensbaserede mål.
- Uformel - sker i mødet mellem mennesker, i familien osv. hvor der ikke er et organiseret/ struktureret mål om læring.

nelse, det der sker på skoler og universiteter. Udfordringen gøres større, da engelsk ikke har et ord for dannelse, det har tysk til gengæld, nemlig Bildung, som betyder dannelse og ligger tæt på det 21. århundredes danske dannelsesbegreb. For at bygge bro mellem forskellige definitioner af dannelse og uddannelse anvendes i spejdersammenhæng denne definition inspireret af UNESCO: en åben og fleksibel tilgang til læring, der er lige så lang og lige så bred som livet; en tilgang, der giver alle mulighed for at udvikle deres potentiale og skabe en bæredygtig verden og et værdigt liv. I spejdersammenhæng ses (ud)dannelse (education), som måden hvorpå samfundet søger at myndiggøre ungdommen gennem tidligere generationers erfaringer og viden og derigennem gør dem i stand til at handle i forhold til nutidens udfordringer. Bredest set er (ud)dannelse en livslang proces, som muliggør den fortsatte udvikling af en persons kapacitet, dvs. evner/ færdigheder, alt det den enkelte kan, både som individ og som medlem af samfundet: at vide, at gøre, at være og at leve sammen. På den måde udvikles den enkeltes karakter til at blive opmærksom, selvstændig og i stand til at tage initiativ. Spejderen lærer at tænke kreativt og være aktiv i sit lokalsamfund. Spejderen trænes i at kommunikere og samarbejde med andre.

Dette betyder i den spejdermæssige dagligdag, at aktiviteten ikke er målet, men at det er læringen og dannelsen, der skal definere aktiviteten. Man kan lave langt de fleste aktiviteter i spejderbevægelsen; men der skal altid være en bevidst tilgang til, hvad man søger at opnå med en valgt aktivitet frem for en anden. Den bevidste tilgang dyrkes ved at anvende spejdermetoden og udviklingskom-

passet som pejlemærker for, om man når hele vejen rundt i sit program. Disse beskrives i kapitel 6.

VERDENSORGANISATIONERNE PÅ VERDENSPAN

Begge verdensorganisationer er med, hvor de store beslutninger om vilkårene for børn og unge i hele verden tages. Dels samarbejder de med de andre store internationale organisationer på verdensplan (internationalt Røde Kors/ Røde Halvmåne; Internationalt KFUM/K og The International Award Scheme), dels er de med til at påvirke politikker hos FN. WAGGGS deltager i FNs program Commission on the Status of Women og påvirker således FNs politikker på verdensplan inden for kvindeområdet. Begge organisationer er aktive ved stormøder som fx COP og påvirker derigennem FNs klimatiltag specifikt ud fra børns og unges synsvinkler. Begge organisationer har ligeledes deltaget i udviklingen af de 17 Verdensmål, som skal være implementeret i 2030, og omsat dem som en del af deres praksis.

Begge verdensorganisationer har til opgave at styrke kvaliteten af spejderarbejdet i deres medlemsorganisationer. Dette sker især gennem udgivelse af inspirationsmateriale til program og ledertræning. Begge organisationer udgiver forskellige policy papers om disse to områder og om diverse andre emner, fx om sundhed, hygiejne og mad. I forbindelse med Covid-pandemien i 2020 og krigene i Syrien i 2011 og i Ukraine i 2022 har begge organisationer inspireret til nye måder at være spejder på, og de har sat gang i støttekampagner for Ukraine, ligesom man i tidens løb har gjort det i forbindelse med HIV/AIDS og til lande, der har været ramt af naturkatastrofer. Verdenskonferencer, der svarer til Korpsrådsmøder i DDS, vedtager de overordnede strategier, politikker og planer for den enkelte verdensorganisation. Det er så de til enhver tid valgte bestyrelses opgave at omsætte disse strategier til praktiske handlinger til gavn for medlemsorganisationerne og på sigt børn og unge i hele verden. Verdenskonferencer afholdes hvert 3. år forskellige steder i verden, men kan efter erfaringerne fra corona-pandemien også afholdes online. Danmark er altid meget aktiv på verdenskonferencer både hos WAGGGS og WOSM, og der er hyppigt medlemmer i komiteer og bestyrelser enten fra Danmark eller et andet nordisk land.

WOSM

WOSM udarbejder materiale til program, dvs. ideer til forløb, som medlemslandene kan tage op. Fx har DDS an-

vendt WOSMs proces for programfornyelse: **Renewed Approach to Programme** i forbindelse med vores egen revision af programstoffet. De udvikler ligeledes overordnede ideer om programarbejde og pædagogik samt for ledelse og andre opgaver for frivillige i korpsene. Disse ideer skal ikke følges slavisk, men er rammer, som kan hjælpe medlemsorganisationerne til at udvikle godt spejderarbejde, for de børn og unge, der er medlemmer i et givent land. Noget materiale fra verdensorganisationer kan anvendes direkte, men oftest er der tale om et sprogligt og pædagogisk oversættelsesarbejde, før materialet når grupperne i DDS.

Af aktivitetsmateriale til børn er der fx udarbejdet diverse mærker i samarbejde med Verdensnaturorganisationen (WWF), og til voksne er fx udarbejdet materialet Safe from Harm, som skal sikre spejdere og ledere trygge møder. WOSM udgiver desuden policy papers om forskellige temaer fx ungdomsinvolvering i beslutningsprocesser og uddannelse og afholder med passende mellemrum uddannelseskonferencer. En sådan konference skal inspirere medlemsorganisationer til hele tiden at have den bedst mulige uddannelse af børn og voksne i korpsene. Der indbydes ikke bare spejderledere til en sådan konference, men også store pædagogiske tænkere og meningsdannere fra verdens førende universiteter og videregående uddannelsesinstitutioner som oplægsholdere og samtalepartnere.

For spejderne afholder WOSM hvert 4. år en jamboree et eller andet sted i verden, hvor spejdere fra alle medlemslande kan deltage og opleve spejderaktiviteter under fremmede himmelstrøg og opleve værtslandets kultur og andre landes måder at drive spejderarbejde på. På sådanne jamboreer og på Rover Moots for seniorspejdere er der mulighed for at møde spejdere fra alle medlemslande i WOSM og gennem dette møde bygge bro til og opnå forståelse for andre folks tænkemåde, at forbygge krig og arbejde for fred og mellemfolkelig forståelse.

WOSM har udarbejdet en policy for træning. I WOSM-sammenhæng er Gilwell-kurserne udviklet i England helt tilbage fra spejderbevægelsens oprindelse, og har siden inspireret Gilwell-kurser i hele verden, også i Danmark. Baden-Powell var Lord of Gilwell, og ternet på Gilwell-tørklædet er klanmønstret fra den skotske mand, der donerede penge til Gilwell Park træningscentret.

WAGGGS

WAGGGS udgiver hvert år materiale op til Tænkedag, som er en dag, som WAGGGS særligt markerer i anledning af

Olave og Robert Baden-Powells fødselsdag, idet begge havde fødselsdag d. 22. februar. Desuden arbejder WAGGGS med materiale om vold mod kvinder; materiale, der styrker pigers og unge kvinders selvtillid; og materiale om sikker trafik på internettet. Noget materiale udarbejdes sammen med FN, andet i samarbejde med organisationer eller firmaer, som støtter WAGGGS økonomisk til de enkelte projekter. Fx har WAGGGS samarbejdet med parfumefirmaet DOVE om initiativet Free Being Me om skønhedsdealer og kropsbevidsthed for at forebygge udskamning af forskellige kroppe, fremme et naturligt syn på kroppen og styrke pigers selvværd. Da piger og kvinder stadig verden over er udsat for uforholdsmæssigt mere vold end drenge og mænd, er der udarbejdet et materiale, som skal træne piger til at sige fra og undgå vold.

Siden 2005 har WAGGGS arbejdet med materiale om ledelse, som kan ses på organisationens hjemmeside, og mange af tankerne heri har inspireret DDS' Ledelsesprincipper, der udkom i 2017. Hvad angår ledelse generelt og programmet om vold mod kvinder, afvikles uddannelse på verdensplan, enten gennem fysiske kurser eller gennem online aktiviteter. De mest kendte ledelseskurser er Juliette Low og Helen Storrow seminarerne, som i årenes løb har haft deltagelse af danske seniorspejdere. WAGGGS afvikler ikke jamboreer, men har spejdercentre rundt om i verden. Disse centre blev oprettet for at give piger og unge kvinder en mulighed for at rejse ud og møde piger og unge kvinder fra andre kulturer. De blev oprettet i en tid, hvor piger ikke bare kunne rejse alene rundt i verden og gav således et sikkert rejsemål i spejderrammer. Det første center blev oprettet i London, herefter kom Schweiz, Mexico og Indien. I Afrika gør infrastrukturen og de politiske og økonomiske forhold det meget vanskeligt at etablere et fast center, så der skiftes de forskellige lande til at afvikle centeraktiviteter.

BETYDNINGEN AF VERDENSORGANISATIONERNE FOR DEN ENKELTE SPEJDER

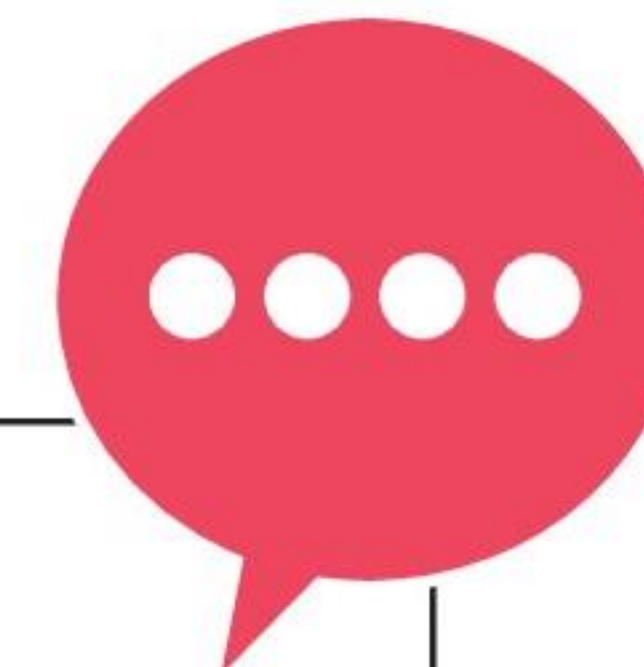
Man kan diskutere, hvor meget erfaring den enkelte patruljespejder har med verdensorganisationerne, og for mange er påvirkningen indirekte. Nogle grupper fejrer måske Tænkedag. Programmateriale om Verdensmål og bekæmpelse af plasticforurening mærker de fleste spejdere og ledere måske kun indirekte. Men de har mulighed for at blive mindet om, at børn og unge over hele verden også arbejder med disse temaer, ligesom det at være del af en verdensomspændende bevægelse giver

mulighed for at møde spejdere på tværs af kulturer og landegrænser. Dermed bidrager spejderbevægelsens medlemmer til at gøre verden en smule bedre, end da de mødte den, som Baden-Powell formulerede det i sin sidste besked til spejderne. Hvis man kommer på jamboree eller Juliette Low seminar, eller hvis man møder udenlandske spejdere på en spejderlejr i Danmark, får man mulighed for at opleve andre tilgange til spejderarbejdet og andre kulturer og dermed bygge bro til andre spejdere og deres hjemlande.

Det kan måske undre i et land som Danmark, at der fortsat er to verdensorganisationer, og at de ikke i samlet flok kan stå stærkere for de sager, de arbejder for. Der har med passende mellemrum, ikke mindst sidst i 1990'erne og begyndelse af 00'erne været forskellige undersøgelser og forsøg på sammenlægning. Imidlertid er man blevet enige om, at hvis begge parter skal styrke det, de står for, og bevare deres ideologiske særpræg og bedst støtte deres medlemsorganisationer i deres udvikling, står de bedre som to organisationer, der samarbejder, end som en organisation, der uophørligt skal forhandle sin egen politik.

Refleksionsboks:

- **Hvor kan du se, at DDS opfylder kriterierne for medlemskab af WAGGGS og WOSM?**
- **Hvad betyder det for dig som spejder, at disse kriterier er en del af vores fundament?**

Samtidig oplever WAGGGS, at de i højere grad på verdensplan kan tale pigers og kvinders sag som verdens største organisation for piger og unge kvinder – fx over for FN. DDS har traditionelt arbejdet på at styrke samarbejdet mellem de to verdensorganisationer mest muligt og gerne med en sammenlægning, men støtter samarbejdet, som det er nu, og opretholder sit medlemskab af begge organisationer.

Kapitel 5

DDS' formål

DDS som uddannende bevægelse

I dette kapitel redegøres for DDS' formål, altså det, korpset ønsker at opnå gennem spejderarbejdet.

De fundamentale elementer, som spejderarbejdet hviler på, er dels definitionen på spejderarbejdet (beskrevet i kapitel 4 om vores internationale tilknytning), og dels formål, principper og metode. Definitionen indkredser, hvad spejderarbejdet er (i modsætning til hvad det ikke er), gennem opremsning af en række kriterier, der skal være opfyldt. Spejderbevægelsens formål, principper og metode beskriver, hvorfor spejderarbejdet eksisterer (formål), hvilke principper, der styrer vores eksistens (værdigrundlag), og hvordan vi arbejder for at nå vores formål (metoden).

DDS tilbyder spejderarbejdet som en ikkeformel uddannelse, hvor det er beskrevet i vores formål, hvorfor vi eksisterer. Vores ikkeformelle uddannelse supplerer de andre typer af uddannelse, som tilbydes i vores samfund, og fungerer særlig godt til at lære børn og unge at kunne handle - handlekompetence, og at lære af sine handlinger

(praksis). På den måde udvikler spejderarbejdet kompetencer, der kan bruges uanset fag eller emne, og som involverer autonomi og personligt initiativ, såvel som interaktion med andre og omverdenen. Så formålet med spejderarbejdet er uddannelse, hvor den personlige udvikling er en naturlig konsekvens heraf, ikke formålet i sig selv. Spejderbevægelsens uddannelse til aktivt medborgerskab tilstræber på baggrund af fælles værdier, at udvikle den enkeltes evne til at definere det samfund, de ønsker at leve i, og som aktive medborgere at bidrage til at skabe det. At efterlade verden et bedre sted er et resultat af, at vi opnår dette formål.

Som nævnt i kapitlet om vores internationale tilknytning baserer DDS' formål sig på centrale elementer i de to verdensorganisationers formål, og der forekommer derfor en række fælles træk i formuleringerne. Det værdigrundlag, som verdensorganisationernes og DDS' formål base-

rer sig på, er udtrykt i nogle grundlæggende principper, som udfoldes i kapitel 7.

I DDS er vores formål beskrevet således:

Det Danske Spejderkorps har til formål at udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden.

Nedenfor ser du de to verdensorganisationers tilsvarende formuleringer:

WAGGGS	WOSM
The object of WAGGGS is to further the aims of the Girl Guide/Girl Scout Movement by providing girls and young women with opportunities for self-development through leadership, responsible citizenship and service in their own and world communities.	The purpose of the Scout Movement is to contribute to the development of young people in achieving their full physical, intellectual, emotional, social and spiritual potentials as individuals, as responsible citizens and as members of their local, national and international communities.

De indledende samtaler om sammenlægning af DDP og DDS i begyndelsen af 70'erne førte til, at en lille gruppe med repræsentanter for begge korps satte sig sammen for at udarbejde en skitse til fælles love, som tog højde for både organisatoriske og ideologiske forskelligheder, foruden navn og uniform (se kapitel 2). Et udkast tilgodeså ikke i tilstrækkeligt omfang hensynet til den åndelige dimension og blev derfor afvist af WAGGGS. I 1975/76 blev vedtægter incl. formulering af spejderlov og spejderløfte dog godkendt af begge verdensorganisationer og i DDS.

DDS' formål blev i sin nuværende form vedtaget i 1973. Det er sjældent, at en så central formulering som formålet bliver revideret; men vi skal løbende have en samtale

Refleksionsboks:

- **Hvilke ligheder og forskelle finder du, når du ser nærmere på de tre formålsbeskrivelser?**

om fortolkningen og forståelsen af formålet. Samtalen og refleksionen er med til at bevidstgøre os om, hvorfor vi laver det spejderarbejde, vi gør.

Formålsparagraffen gør det dog ikke alene, men skal ses sammen med værdigrundlaget og kan derved give os et svar på, hvorfor vi driver spejderarbejde. Før vi kigger nærmere på værdigrundlaget, skal vi først udfolde den personlige udvikling, som følger med arbejdet med formålet. Det element finder vi ligeledes hos både WAGGGS og WOSM, og det foldes ud i det kommende kapitel.

Refleksionsboks:

- **Hvordan forholder du dig til DDS' formål? Prøv at se nærmere på de enkelte elementer – hvad vil det sige at være vågen og selvstændig? Og hvad betyder det at tage medmenneskeligt ansvar?**
- **Hvilke aktiviteter har I været involveret i for nylig, som forberedte/ gjorde nogle spejdere eller jer selv bedre klar til at udvise medmenneskeligt ansvar?**
- **Hvornår lykkes det for dig at arbejde efter vores formål, og hvornår er det udfordrende? Hvorfor?**

Kapitel 6

Spejderens udvikling

DDS danner mennesker

Dette kapitel forklarer, hvordan vi forstår og arbejder med den personlige udvikling, som er bærende for vores formål. Det er udtrykt i 6 udviklingsområder, der er konkretiseret i en række pejlemærker – tilsammen et dannelsesideal.

Som vi var inde på i kapitel 4, er et af kriterierne for at kalde noget for 'spejderarbejde' og dermed blive medlem af verdensorganisationerne, at vi er en 'educational movement', der understøtter den enkeltes dannelse. Dannelse sker i mange sammenhænge og i mange forskellige kontekster. Børn og unge dannes gennem deres fritidsinteresser, i familien, i foreningslivet og i det hele taget gennem et bredt kulturelt tilbud i samfundet. 'Livet danner', sagde N.F.S Grundtvig og understregede dermed, at dannelse sker hele livet.

I spejdersammenhæng ser vi det netop som en livslang proces, der muliggør den fortsatte udvikling af en persons kapacitet, dvs. både evner og færdigheder, som den enkelte kan udvikle som individ og som medlem af samfundet: at vide, at gøre, at være og at leve sammen.

Skolen udgør en særlig dannelsesarena, fordi eleverne her dannes gennem undervisningen og ved at være sammen om netop undervisningens forskellige former og udtryk. Tilsvarende dannes spejderne på en særlig måde gennem spejderarbejdet, hvor spejdermetoden og vores værdigrundlag skaber særlige vilkår for dannelse.

For at tydeliggøre, hvordan vi i DDS ønsker at udvikle spejderne i en spejdersammenhæng, ikke-formelt og på en anden måde end i skolesystemet, skal vi se nærmere på DDS' dannelsesideal. Det beskriver, hvordan spejderens dannelse som mennesker kan ske inden for rammerne af spejderidéen: Spejderen som et handlende og problemløsende individ, men uden at der arbejdes med bevis på egentlige kvalifikationer. Før vi dykker ned i selve dannel-

sesidealet, skal vi se nærmere på, hvordan dannelsesidealerne har ændret sig over tid.

Dannelsesidealer før og nu

Som anført tidligere mente Baden-Powell, da han kom tilbage til England lige efter 1900, at de unge mennesker, især drengene, i Storbritannien havde behov for karakterdannelse, og han opstillede en skitse til, hvordan dette kunne gennemføres i virkeligheden. Denne skitse er i årenes løb blevet tilpasset de skiftende generationers behov og under indflydelse af de skiftende generationers tænkning om udvikling af børns og unges potentiale og læring. Dannelse kommer således i begyndelsen af det 21. århundrede til at handle om nysgerrighed, læring i fællesskab, forståelse, fortolkning og deltagelse i den fælles samtale, kritisk tænkning og nyskabelse og myndiggørelse.

Som det blev beskrevet i det historiske afsnit i hæftet, var Baden-Powells udgangspunkt ikke uddannelse som i skolen, men karakterdannelse, og heri indgik elementerne ridderlighed, livredning og fædrelandskærlighed. Af disse tre er livredning nok det, der giver mest mening i vores tid, og førstehjælp indgår jo i det daglige spejderarbejde. Hvis vi erstatter ridderlighed med ordentlighed, kommer vi nok nærmere et ord, som anvendes og forstås nu. Når man læser Baden-Powells tekster i dag, er det nemlig vigtigt at være opmærksom på, at de skal fortolkes og omsættes til den situation, vi står i her og nu. Vi skal hele tiden fastholde fokus på at udvikle aktiviteter og pædagogiske tilgange, der bliver til svar på de behov, som tidens børn og unge har, så vi fortsat er i bevægelse. Nutidens behov kalder på helt andre svar end dem, der tidligere er blevet givet. De grundlæggende principper og spejderidéen har vist sig aldeles bæredygtige. Spejdermetoden og programarbejdet er dynamiske og udvikler sig hele tiden for at bevare deres relevans, så bevægelsen kan fremme sit formål og udvikle børn og unge og møde deres behov på et bestemt tidspunkt og et bestemt sted.

DDS' dannelsesideal

Spejderbevægelsens ideer og principper er mere end 100 år gamle, derfor er der behov for en anden konkretisering og formidling, der afspejler samtiden. Derfor blev DDS

dannelsesideal formuleret i 2017, som et pejlemærke og retningsgiver for den ønskede udvikling af spejderne som deltagende samfundsborgere.

Dannelsesidealet bliver idealforestillingen om udviklingen af spejderens fulde potentiale inden for en række områder. Dette er et modbillede til idealforestillinger i de sociale medier om udseende og kropsformer. Det drejer sig om udviklingen af spejderen som det hele menneske inden for spejderens egen kontekst på seks nærmere bestemte områder: Åndelig udvikling, Følelsesmæssig udvikling, Intellectuel udvikling, Fysisk udvikling, Social udvikling og Identitetsudvikling. De 6 områder er blevet symboliseret i et kompas – udviklingskompasset. Disse seks områder indgår også i begge verdensorganisationers formål, se kapitel 4. Denne udvikling finder sted gennem hele spejderens liv, hvor spejderen lærer verden at kende, lærer at handle i verden, lærer at være og lærer at leve sammen med andre.

DDS' dannelsesideal er en konkretisering og eksplicitering af DDS' formål. Opstillingen af et dannelsesideal er sket for, at man tydeligt kan beskrive målenes implementering ift. den enkelte aldersgruppe og afledt heraf til den enkelte spejder.

Udviklingskompasset

Symbolet for dannelsesidealet er et udviklingskompas, der favner alle 6 udviklingsområder. Det understreger netop, at det er 'det hele menneske', som spejderarbejdet skal udvikle. Man skal altså i løbet af en given periode, og altså ikke på hvert møde, komme 360 grader rundt, hele vejen rundt ad sin egen sti i sit eget tempo.

Udviklingskompasset er et pædagogisk værktøj til at illustrere de seks udviklingsdimensioner - og understøtter anvendelsen af dette element i spejderidéen.

- At udvikle sig **fysisk** vil sige at udvikle sin krop. I spejdersammenhæng er der tale om en generel udvikling, ikke bestemte træningsformer eller fitnesscentre. Spejderen bliver bevidst om sin krop, hvordan den udvikler sig, og hvordan man bruger den til forskellige fysiske udfordringer.
- At udvikle sig **intellektuelt** vil sige at udvikle sin måde at tænke på, at være opmærksom og huske på; at tænke kreativt og udtænke nye måder og ideer at gøre tin-

gene på; at være beredt i enhver situation og tænke ud af boksen.

- At udvikle sig **socialt** handler om at udvikle sig sammen med andre og hele tiden være opmærksom på andre og se dem. Det har at gøre med at vise respekt for andre og møde dem, hvor de er, og tale og samarbejde med dem.
- At udvikle sig **åndeligt** er en dimension, som ikke må overses i udviklingen af det hele menneske. Åndelighed og spiritualitet bliver nu og da sammenstillet, og overordnet har det at gøre med at søge og finde svar på eksistentielle spørgsmål i livet: Hvem er jeg? Hvorfor er jeg her? Hvor er jeg på vej hen? I DDS er der mulighed for at overveje disse spørgsmål og samtale med andre om dem; men der er ingen færdige svar.
- At udvikle sig **følelsesmæssigt** har at gøre med at læse og forstå andres følelser og respektere dem og samtidig lære at forstå og udtrykke sine egne følelser, gerne på en hensigtsmæssig måde. At udtrykke sine følelser over for andre danner basis for gode dialoger og relationer.
- At udvikle sig **identitetsmæssigt** har at gøre med at opbygge sin selvtillid, sit selvværd og sin integritet baseret på ens personlige værdier. Man lærer at forstå,

hvem man er, og hvordan man reagerer, og hvad det betyder for en, og man lærer at handle i overensstemmelse hermed. Når man udvikler sin identitet i spejdersammenhæng, bliver man fri til at være sig selv i et forpligtende fællesskab.

Dannelsestrin

Hver af de seks udviklingsdimensioner har nogle udviklingsspor og et antal pejlemærker. Disse pejlemærker oversættes til beskrivelser for den enkelte gren eller aldersgruppe. Hver gren betragtes som et dannelsestrin, og de enkelte pejlemærker tilpasses den pågældende aldersgruppe. Fx træner en 3-årig familiespejder det sociale ved "Jeg er aktiv med andre børn og forældre", mens dette hos en seniorspejder kunne svare til, "Jeg kan lede et projekt sammen med jævnaldrende". Pejlemærkerne er ikke checklister eller prøver, man skal tage, men netop pejlemærker at arbejde henimod med de spejdere, man arbejder sammen med. Hvis man arbejder med en anden aldersinddeling end den foreslåede, må man skele lidt til de omgivende dannelsestrin. Det er også muligt at anvende mærker fra andre organisationer eller grene, hvor dette passer bedre til de børn og ledere, der er i en gren på et givet tidspunkt. Dannelsestrinene er gengivet for de enkelte grene i hæfterne "Den gode mikrogren" mfl.

Kapitel 7

Værdigrundlaget

Værdierne giver retning

I dette kapitel forklares de værdier, som DDS bygger sit formål på.

Kapitlet redegør for sammenhængen mellem DDS' formål, spejderlov og spejderløfte, motto og de grundlæggende principper for spejderarbejdet.

I kapitel 2 blev det beskrevet, hvordan spejderbevægelsen er værdibaseret, mens DDS' formål blev beskrevet i kapitel 5; men når vi sætter formålet sammen med værdigrundlaget, giver det os et svar på, hvorfor vi driver spejderarbejde. Det gør vi for at udvikle børn og unge til ansvarlige verdensborgere på grundlag af de internationale spejderprincipper.

Spejderloven er en måde at forklare de grundlæggende værdier i Spejderbevægelsen på, så de kan udledes i praksis af spejderen. Baden-Powell tog sit udgangspunkt i idealerne fra riddernes verden og brugte historien om Sankt Georg, der slog en drage ihjel for at redde en prinsesse; men dybest set skete det for at skabe ordentlige forhold for alle i det land, hun boede i. Når den enkelte spejder stræber efter at leve i overensstemmelse med

spejderloven er det måden, hvorpå den kan få betydning for den enkelte spejder. En værdi er noget, man tror på, og som medvirker til at definere den måde, man ønsker at handle og leve sit liv på. Værdierne lever ikke af sig selv, men skal bæres og omsættes i praksis af en person. Gennem spejderarbejdet får den enkelte muligheden for at udvikle sit eget sæt af værdier. Det er spejderbevægelsens klare formål at påvirke til personlig stillingtagen. Og det er først og fremmest ledernes eksemplificering af denne holdning/retning, måden de lever den ud på, der er afgørende for, at spejderne lærer værdierne at kende, forholder sig til dem og finder deres egen måde at udtrykke dem på. Grundlæggende tanker bliver først værdier, når de omsættes til handlinger og påvirker verden, så det kan ses.

Spejderideen tilbyder overordnede værdier; men det er op til den enkelte at beslutte, hvordan han/hun vil leve dem ud, dvs. hvilke valg den enkelte træffer på basis af spejderværdierne. Baggrunden herfor skabes, når spejderne får positive erfaringer med, hvordan menneskeligt samvær kan forme sig, når der udvises gensidig respekt, hensyn og ansvar i et fællesskab, hvor hvert enkelt barn får mulighed for at udvikle sine evner bedst muligt, så alle bliver i stand til at yde noget til det fælles bedste.

Værdigrundlaget i spejderbevægelsen består af fire elementer:

- **de tre principper**
- **spejderloven**
- **spejderløftet og**
- **vores motto.**

Værdigrundlaget er udtrykt i tre internationale principper, der handler om, hvordan man som spejder forholder sig

	WAGGGS	WOSM
Den enkelte	INTEGRITY Living honestly by your value system, with self respect and self worth. Taking responsibility for your development and actions.	DUTY TO SELF Responsibility for the development of oneself.
Omverdenen	CITIZENSHIP Active and informed members of the community who respect others, appreciate diversity and contribute to making a positive difference in the world.	DUTY TO OTHERS <ul style="list-style-type: none"> • Loyalty to one's country in harmony with the promotion of local, national and international peace, understanding and cooperation. • Participation in the development of society with recognition and respect for the dignity of humanity and for the integrity of the natural world.
Det åndelige	SPIRITUALITY Acknowledgement and development of personal beliefs.	DUTY TO GOD Adherence to spiritual principles, loyalty to the religion that expresses them and acceptance of the duties resulting therefrom.

til sig selv, til sin omverden og til det åndelige. Spejderløftet og spejderloven er udtryk for værdigrundlaget formuleret i et sprog, som alle spejdere uanset alder i udgangspunktet kan forstå og som det oprindelige udtryk for vores fundamentale værdier. Spejderloven blev formuleret før de tre principper.

Spejderprincipperne

Baden-Powell formulerede først spejderloven og -løftet til brug for spejdere i alle aldre; men siden opstod behovet for en mere overordnet beskrivelse af de bagvedliggende principper. Det blev derfor til de tre spejderprincipper, eller duties, som de indimellem kaldes. I DDS kender vi bedst WOSMs formulering af principperne; men WAGGGS' principper bygger på det samme fundament, som er født af den oprindelige spejderlov og -løfte. De tre principper udtrykker den ideale eller bedst mulige optræden i forhold til spejderen selv, til spejderens omverden og til det åndelige.

I DDS er spejderprincipperne oversat til:

SPEJDERPRINCIPPERNE

- **Den enkelte:** Spejderen har ansvaret for sin egen udvikling.
- **Omverdenen:** Spejderen viser respekt for medmennesket, er hjælpsom og viser ansvar overfor naturen og det samfund, vi er en del af.
- **Det åndelige:** Spejderen bestræber sig på at finde en tro, et åndeligt princip, der er større end mennesket.

DEN ENKELTE

Det første princip handler om at tage ansvar for sin egen udvikling. Der er selvfølgelig forskel på at være 7-årig mikrospejder og 15-årig tropsspejder. Derfor arbejder vi med at give spejderne en øvebane for at tage ansvar tilpasset deres alder og modenhed. I sidste ende betyder det, at man er forpligtet over for sig selv og sin egen udvikling. En måde at beskrive det på kunne være gennem ordet integritet, dvs. at der er en sammenhæng i ens handlinger, værdier, forventninger og resultat. Man lever sit liv baseret på sit værdisystem med selvrespekt og en følelse af selvværd, man er tro mod sin samvittighed og udvikler sine

evner. På dette grundlag kan man tage ansvar for sine egne handlinger og reaktioner.

”

By service I mean the submission of self to the willing rendering of helpfulness to others, without thought of return or reward

Baden Powell, Jamboree, January 1924

OMVERDENEN

Det andet princip handler om at tage ansvar for sin omverden både i sine relationer og i samfundet bredt. Dette er nok mere konkret og nemmere at definere end ansvaret over for sig selv. Som det blev formuleret oprindeligt, handlede det om tjeneste, og selvom dette udtryk er blevet lidt slidt, er det stadig af central betydning at løfte øjet fra egen navle og skærm og blive opmærksom på andres behov. Det handler om at spille ind i civilsamfundet og de fællesskaber, man møder og færdes i, at være velorienteret om forholdene de forskellige steder og gå aktivt ind i dem. I den sammenhæng udviser man respekt over for andre og anerkender forskelligheder hos de mennesker, man møder. Herigennem kan man udføre sit bidrag til at forbedre verden. Tjenestebegrebet, som introduceret af Baden-Powell og forstået som et ansvar, man påtager sig i livets mangeartede sammenhænge, spiller en væsentlig rolle i begge verdensorganisationers programmer. Ansvar er for den lille spejder i det nære miljø, fx familie og skole og udvides gradvis til at omfatte det danske samfund og den omgivende verden for ideelt set at bidrage til fred og mellemfolkelig forståelse.

DET ÅNDELIGE

I den senmoderne verden spiller de store fortællinger i form af religioner og politiske ideologier en meget mindre rolle, end de gjorde ved grundlæggelsen af spejderbevægelsen. Dybest set handler den åndelige dimension om anerkendelsen af, at der findes noget uden for menneskeheden, som er større, og som mennesket ikke kan herske eller bestemme over, noget absolut. Nogle finder denne dimension i naturen, andre i en religiøs eller spirituel sammenhæng og skaber på den måde mening og sammenhæng i livet. Der er nogle fænomener, som overskrider

menneskeheden, men som er noget i sig selv. Vi kan ikke nødvendigvis forklare dem; men vi kan komme i kontakt med dem. I spejdersammenhæng sker det fx gennem samtaler om netop disse fænomener. Når vi synger, lytter til fortællinger og ved et lejrbrøl, hvor vi bliver opmærksomme på den historie, vi er en del af, opleves en historisk-poetisk dimension. Uanset hvor man oplever denne dimension, er det et centralt element i spejderbevægelsen, at man som led i sin personlige udvikling skal søge efter at finde en overbevisning, man kan finde sig selv i.

Spejderprincipperne i DDS' version er en lokal tilpasning og oversættelse af de principper, der fremgår af grundlovene hos WOSM og WAGGGS. Der er således tale om både en sproglig og en tidsmæssig oversættelse og fortolkning.

Spejderloven

Det er et krav til samtlige spejderkorps i verden, at de har deres egen spejderlov og et spejderløfte, som udtrykker

værdigrundlaget på en måde, der er passende for den kultur og den tid, det enkelte korps virker i. Spejderloven skal være forståelig i børnehøjde. Formen er inspireret af den spejderlov og det spejderløfte, som Baden-Powell formulerede oprindeligt, hvor det handlede om at opstille et positivt mål at stræbe efter fremfor forbud, "en spejder er til at stole på" snarere end "du må ikke lyve".

Det er et indbygget krav, at spejderen selv påtager sig opgaven at afgive spejderløftet og efterleve spejderloven. Medlemskabet i et spejderkorps er frivilligt; men når man er medlem, forpligter det. Forpligtelsen handler om at gøre sit bedste for at holde spejderloven. Dette forudsætter, at lederne kan begrunde og forklare betydningen af lov og løfte, altså værdigrundlaget. Værdigrundlaget er fundament for alt, hvad spejderarbejdet er og gør og handler om. Dette udtrykte af Baden-Powell selv på denne måde:

The Scout Law is the foundation on which the whole of Scout training rests. Its various clauses must be fully explained and made clear to the boys by practical and simple illustrations of its application in their everyday life.

(Aids to Scoutmastership, World Brotherhood edition, 51-52)

Spejderlov – og løfte er den pædagogiske måde at formidle indholdet af de tre grundlæggende principper beskrevet ovenfor. Det er centralt, at de er opbygget uden udsagnsord, som kommanderer, og uden nægtelser, dvs. der står ikke, DU SKAL hele vejen igennem, og der står heller ikke, DU MÅ IKKE; men der er angivet nogle vigtige ting, som spejdere GØR deres bedste for. Således er spejderen forpligtet på at anstrenge sig, men ikke at løfte et ansvar, der overstiger spejderens formåen eller kompetencer.

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for

- **at finde sin egen tro og have respekt for andres** – en spejder anerkender, at mennesket har en åndelig dimension og søger efter at opdage eller udforske åndelige principper, der står over menneskeheden. En spejder accepterer andres tro og indgår konstruktivt i samtaler om tro og religion uanset den andens ståsted.
- **at værne om naturen** – en spejder har respekt for alt levende og arbejder for at bevare det.

- **at være en god kammerat** – en spejder er en ven for enhver, en spejder møder ethvert andet menneske som en ven, uanset vedkommendes baggrund.
- **at være hensynsfuld og hjælpe andre** – en spejder tilbyder villigt sin hjælp til andre uden tanke om belønning eller gengæld. En spejder er opmærksom på andre og handler i respekt for dem.
- **at være til at stole på** – en spejder handler med personlig integritet og står ved sine ord, sine handlinger og sine reaktioner.
- **at høre andres meninger og danne sine egne** – en spejder lytter til, hvad andre mener, og hvordan de argumenterer, for derefter selv at finde sin egen holdning og formulere denne.
- **at tage medansvar i familie og samfund** – en spejder tager aktiv del i både de nære og de store fællesskaber.

Spejderløftet

Spejderløftet lyder: **Jeg lover at holde spejderloven.** I DDS har vi valgt at lade alt det tunge indhold ligge i selve spejderloven, så spejderen blot skal bekræfte viljen til at overholde det efter at have fået indholdet af den formidlet i ord og handling af lederne.

Spejderløftet er centralt for spejderarbejdet, idet det er den enkelte spejders personlige forpligtelse på det fælles værdigrundlag – altså princippet om ansvar for egen udvikling. Internationalt betragtes man ikke som "spejder", før man har aflagt spejderløftet og dermed bekræftet, at man ønsker at leve op til den forpligtelse, det er at være spejder.

Oprindeligt var spejderlov og spejderløfte i alle de danske spejderkorps direkte oversættelser af de oprindelige formuleringer, som kan findes på både WAGGGS' og WOSM's hjemmesider. Siden den første formulering er der sket en historisk og idemæssig udvikling, der har fået betydning for den konkrete formulering af visse elementer i spejderloven. Med til denne udvikling hører blandt andet, at de store verdensmagter i vidt omfang har opgivet deres kolonier rundt om i verden, at kvinders forhold og politiske stilling er blevet forbedret, og at autoriteter i et vist omfang har mistet status. Børns og unges samfundsmæssige rolle er blevet tydeligere, og lærerens og spejderlederens rolle er dermed blevet en anden, idet eleverne og spejderne i meget højere grad er inddraget i beslutningsprocesser og blevet aktive medspillere i skabelsen af fællesska-

ber. Især efter 1. Verdenskrig er religionens rolle i den vestlige verden blevet ændret, og mange korps verden over har valgt at opdatere deres lov og løfte, så de i højere grad virker åbne og inkluderende og giver mening i vores tid i et sprog, som spejderne forstår.

DDS har også flere gange ændret sit lov og løfte; senest i forbindelse med sammenlægningen af Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps i 1972 og senere i 1975.

I Det Danske Spejderkorps' love er spejderløftet beskrevet simpelt: "Jeg lover at holde spejderloven". Grupper kan dog også vælge at bruge en af disse varianter:

- Jeg lover at gøre mit bedste for at holde spejderloven.
- Jeg lover at gøre mit bedste for at hjælpe andre og for at holde spejderloven.

Disse varianter understreger dels, at spejderloven udtrykker et ideal, vi bestræber os på at leve op til, ved at inklu-

dere ordene "at gøre mit bedste for", og dels understreger den anden variant hjælpsomheden som en af de helt centrale værdier i spejderarbejdet.

Mottoet

Et motto skal forstås som en leveregel eller et ideal, som man hele tiden sigter efter. I DDS er vores motto "**Værbere**d". Det er en oversættelse af det engelske "Be Prepared", som er hele spejderbevægelsens motto. Mottoet blev formuleret af Baden-Powell i 1907. Han sagde, at mottoet skal minde spejderne om altid at være klar til at tage ansvar og gøre en indsats, hvor det er påkrævet. Igen hænger det sammen med den senere spejderlov, løftet og spejderprincipperne. Anekdotisk kan det tilføjes, at forbogstaverne i mottoet svarer til forbogstaverne i Baden-Powells navn: BP.

Kapitel 8

Spejdermetoden

Spejdermetoden som pædagogisk ramme

I dette kapitel er hovedtemaet spejdermetoden, dvs. de elementer, som indgår i måden, der drives spejderarbejde på, korpsets pædagogik. DDS' fortolkning tager udgangspunkt i retningslinjer fra verdensorganisationerne.

I ndtil nu har der været fokus på, hvorfor vi laver spejderarbejde, altså formålet og de værdier, formålet baserer sig på. Men for den udefrakommende er det i reglen aktiviteterne, de fleste får øje på, når de ser en spejdergruppe. Aktiviteterne og hvad vi laver, kan være mangeartede: lege, øvelser, opgaver, færdighedstræning. Forbindelsen mellem vores formål og værdigrundlag og det, vi laver på ture og til møder, ligger i, hvordan og under hvilke rammer spejderarbejdet udfolder sig. Det er ikke hvad som helst, der er spejderarbejde, det er hvordan, vi udfører spejderarbejdet, der er afgørende. Aktiviteterne og måden, vi udfører dem på, skal nemlig efterleve DDS' værdigrundlag og samlet bidrage til at opfylde DDS' formål. Bindeleddet mellem aktiviteterne og DDS' formål og værdier, altså hvordan'et, betegnes som spejdermetoden.

Spejdermetoden beskriver, hvordan vi skaber aktiviteter og oplevelser, så den enkelte spejder udvikler sig mest muligt i retning af korpsets formål, altså bliver ansvarlige verdensborgere. Spejdermetoden baserer sig på DDS' formål og værdier og udtrykker korpsets pædagogiske tilgang. Med jævne mellemrum skal DDS genbesøge spejdermetoden og programmet for at evaluere og tilpasse, hvordan vi arbejder, så det til enhver tid modsvarer det samfund, som spejderne lever i.

Internationalt er vi forpligtede til, at spejderarbejdet i DDS lever op til kravene til metode hos såvel WAGGGS som WOSM. I begge verdensorganisationer er metoden en del af lovene, hvor spejdermetoden hos de to Verdensorganisationer er udtrykt således:

WAGGGS	WOSM
<p>The method of the Girl Guide/Girl Scout Movement includes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Commitment through the Original Promise and Original Law; 2. Progressive self-development; 3. Learning by doing; 4. Teamwork through the patrol system and training for responsible leadership; 5. Active co-operation between young people and adults; 6. Service in the community; 7. Outdoor activities; 8. Symbolism 	<p>The Scout Method is a system of progressive self-education through the interaction of all the following elements:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Scout Promise and Law, • Learning by Doing, • Personal Progression, • Team System, • Adult Support, • Symbolic Framework, • Nature, • Community Involvement.

På baggrund af WAGGGS og WOSMs metoder har vi i DDS formuleret spejdermetoden (senest opdateret i 2016) på denne måde:

Spejdermetoden er en samlet pædagogisk tilgang, som fremmer selv-læring, den enkeltes myndiggørelse ("empowerment") og læring gennem samarbejde. Den er fleksibel, så den kan tilpasses de enkelte spejdere, samfundet de lever i, og de rammer, som de udfolder sig i til daglig. Spejdermetoden har syv elementer, som bidrager til den udvikling. Det betyder, at spejderen skal opleve alle syv elementer til møder og på lejre. Det er ikke sikkert, at alle elementer er til stede på alle møder; men over en kortere tid skal alle elementer være synlige i programmet. Hver for sig er de vigtige; men alle elementer skal i spil og i samspil, for at spejderen får det fulde udbytte. Nedenfor er en uddybning af hvert af de syv elementer.

Spejderlov og -løfte

Vi har et fælles værdisæt og gør vores bedste for at leve efter det.

Spejderlov og -løfte, som er beskrevet ovenfor, sammenfatter det værdigrundlag, som spejderarbejdet bygger på. Samtidig udtrykker spejderløftet spejderens ønske om at være en del af fællesskabet samt bestræbelsen på og forpligtelsen til at leve op til indholdet af spejderloven. Spej-

SPEJDERMETODEN

Spejdermetoden består af syv lige vigtige elementer, som i samspil gør spejderarbejdet særligt. Metoden beskriver, hvordan vi arbejder, når vi skaber aktiviteter og oplevelser, for at hver spejder bedst muligt udvikler sig i retning af Det Danske Spejderkorps' formål.

- **Spejderlov og -løfte**

Vi har et fælles værdisæt og gør vores bedste for at leve efter det.

- **Patruljer**

Vi løser opgaver og udfordringer i små selvstændige fællesskaber.

- **Learning by doing**

Vi eksperimenterer og handler for gennem oplevelser og refleksion at lære nyt.

- **Samfundsengagement**

Vi forholder os til vores omverden og er i levende samspil med den.

- **Medbestemmelse**

Vi har alle mulighed for indflydelse på og ansvar for aktiviteter og oplevelser.

- **Friluftsliv**

Vi lever, leger og lærer i naturen, hvor vi er stille, vilde og nysgerrige.

- **Personlig udvikling**

Vi udfordrer os selv og hinanden, så indsats fører til, at vi hver især udvikler os.

derværdierne lever således, når de bliver en del af spejdermetodens samlede prisme.

Når spejderloven og -løftet er inkluderet som en del af spejdermetoden, skyldes det ønsket om at tydeliggøre værdigrundlaget for spejderne i et sprog, som de kan forstå på et alderssvarende niveau – altså de fælles ”spileregler” for vores samvær til spejdermøderne og den adfærd, som vi tilstræber, at spejderen også udlever uden for spejdermødet. Spejderloven og spejderløftet anvendes også, fordi det giver spejderne ord til at udtrykke, hvad vi laver, hvordan vi laver det, og hvorfor. Spejderloven og -løftet udtrykker, at vi har en etisk base, en måde at omgås på, som er respektfuld og baserer sig på samarbejde og fællesskab. Spejderloven kan også tages op i situationer, hvor nogen måske ikke oplever fællesskabet så tydeligt for at genskabe det eller lade det opstå på en ny måde.

Patruljer

Vi løser opgaver og udfordringer i små selvstændige fællesskaber.

Patruljer er overskuelige samarbejdsenheder. I en patrulje skabes tryghed mellem medlemmerne, og der er mulighed for, at hver spejders evner og kompetencer kommer i spil og kan udvikles. Arbejdet i patruljer kan tilpasses alle grene eller aldersinddelinger. Gennem patruljen udvikles fællesskab, og dette styrkes, når alle gennem deres indsats bidrager til opgavernes løsning. Man kan være medlem af forskellige patruljer, hjemme i gruppen, en patrulje på et løb og en patrulje på et kursus. Hver af disse er et fællesskab, som styrker den enkelte og styrkes af den enkeltes deltagelse.

Patruljen fungerer som et fællesskab, hvor spejderne handler, lærer, leger og oplever. Det er vigtigt, at patruljen er et trygt fællesskab for den enkelte, hvor de føler sig inkluderet og tør give deres mening til kende. Dette opnås blandt andet ved, at spejderne i patruljen oplever, at alle bidrager værdifuldt, og at alle har områder, hvor det er dem, der har noget at lære de øvrige medlemmer af patruljen. Det forudsætter, at de voksne ledere er opmærksomme på de enkelte spejders kompetencer og formår at skabe udfordringer og opgaver for patruljen således, at hver enkelt spejders særlige kompetencer bringes i spil. Patruljen skal blive i stand til at tilbringe en afgørende del af sin tid på egen hånd uanset alder. Det ligger i ambiti-

onen med patruljen, at den skal lære at klare sig selv uden voksen indblanding. Derfor er det ambitionen, at patruljer skal kunne tage på tur alene – patruljeture. Det er desuden en af de afgørende konkrete og praktiske forskelle på spejder og andre ungdomsorganisationer, hvor børn leder børn/ unge leder unge er en væsentlig del af spejderarbejdet.

Et andet element i patruljen er ledelse, forstået som de interaktioner i en gruppe, der definerer og påvirker individernes og gruppens handlinger i forhold til fælles mål. Ledelse i DDS handler dermed om i samarbejde med andre at nå de mål, som man i fællesskab sætter sig, og altid med udgangspunkt i korpsets formål og værdier. Den konkrete ledelsesopgave kan varetages af ethvert medlem af patruljen på skiftende tidspunkter og i skiftende situationer.

Learning by doing

Vi eksperimenterer og handler for gennem oplevelser og refleksion at lære nyt.

Spejderarbejdet rummer en meget stærk idé om deltagelse. I spejdersammenhæng er det ikke muligt alene at være tilskuere. Her skal man selv bidrage. Deltagerens ansvar består blandt andet i at være med på legen, få ting til at lykkes og gå konstruktivt ind i de udfordringer, andre stiller – men også i at sige fra i situationer, hvor noget bliver for meget.

Ideelt lærer man som spejder ved at udføre en opgave i praksis, gennem problem-baseret læring. Man lærer gennem erfaring og ved at afprøve forskellige løsninger. Refleksionen er en forudsætning for, at det, man har erfaret og afprøvet, bliver hængende. På den måde gennemgår man en løbende lærings- og udviklingsproces.

Spejderne præsenteres af lederne for opgaver eller problemer, der inspirerer dem til selv at finde løsninger og arbejde med et givent tema. Opgaverne skal passe til aldersgruppen, deres kompetencer, interesser og vække deres nysgerrighed, så de med passende vejledning fra en voksen eller ældre spejder kan komme i mål. Med en tilpasning i forhold til spejdernes formåen og med blik for at skabe nye udfordringer, udvikler vi spejdernes mestringsevne. Gennem egne overvejelser og samtaler med andre gennemgår man sine erfaringer og udtænker, hvad de mest hensigtsmæssige trin kan være, når man en anden gang skal udføre en lignende handling.

Samfundsengagement

Vi forholder os til vores omverden og er i levende samspil med den.

At engagere sig i og med samfundet betyder at være opmærksom på den verden, man er omgivet af, og at være åben for at lade det omgivende samfund påvirke spejderarbejdet, så vi i forskellige situationer kan være med til at påvirke og ideelt forbedre dette samfund.

Spejderarbejdet skal gøre den enkelte i stand til at tage ansvar i både det nære (familien) og det store samfund. Kravene til og mulighederne for at påvirke omverdenen forandrer sig i takt med samfundsudviklingen, og det er derfor vigtigt, at spejderarbejdet følger med og giver børn og unge kompetencer til og erfaringer med at bidrage til samfundet omkring os her og nu.

Nogle gange deltager en spejdergruppe f.eks. i større lokale projekter som strandrensninger og oprettelse af legesteder i den kommunale skov; men der er ikke et krav om større arrangementer for at være samfundsbevidst. At blive medlem af elevrådet, grundejerforeningen eller børnehavebestyrelsen er samfundsengagement, at gå ind og hjælpe en kammerat eller en kollega i en presset situation er også samfundsengagement. Samfundsengagement er kontekstafhængigt, og enhver måde at være til glæde for og hjælpe andre og forbedre et givent område bidrager hertil.

Medbestemmelse

Vi har alle mulighed for indflydelse på og ansvar for aktiviteter og oplevelser.

Vi taler om, at spejderarbejdet skal være ledet af spejderne med støtte fra de voksne ledere. Ideelt er det spejderne, der får idéerne, og spejderne vælger, planlægger, gennemfører og evaluerer programmet. Det er naturligvis ikke altid muligt; men det bør være spejderne selv, der vælger, hvor og hvornår det ikke skal være dem selv, som leder arbejdet. Gennem vejledning kan lederne bidrage til at styrke spejdernes proces. Medbestemmelse er en central del af alt spejderarbejde. Det er vigtigt at forstå, at medbestemmelse er mere end bare valg og afstemninger: medbestemmelse forudsætter en konstruktiv og ligeværdig samtale, hvor voksne ledere er opmærksomme på spejdernes ønsker og behov og lader disse være styrende for

spejderarbejdets praktiske side. På den måde kan der opstå en levende vekselvirkning mellem de enkelte medlemmer og de forskellige aktiviteter og måden, de udføres på i gruppen.

Som voksne ledere skal vi have øje for, hvilke af vores spejdere der er aktivt involverede i at have medbestemmelse, og vi skal interessere os for, hvordan vi kan tilrettelægge grenens beslutningsprocesser, så resten af spejderne, der ikke hidtil har udøvet medbestemmelse, får lejlighed til at bidrage. Det kan fx handle om, hvilke emner der skal tages beslutning om, hvordan beslutningerne bliver taget, spejdernes kompetencer, der giver dem mulighed for medbestemmelse, og hvilke andre kompetencer vi kan bringe i spil.

Friluftsliv

Vi lever, leger og lærer i naturen, hvor vi er stille, vilde og nysgerrige.

Friluftslivet har helt fra begyndelsen været en grundsten i spejderarbejdet, en ramme for eventyret og for afprøvning af de ideer, som spejderne finder på. Baden-Powell så naturen som udfoldelsesrum for riddere og opdagelsesrejsende og et langt bedre og friere læringsrum end et klasselokale. Naturen appellerer til alle sanser. Det store udsyn gør, at man kan tænke andre tanker og får udfoldet sin motorik. Friluftslivet er en god ramme til at understøtte learning by doing, fx ved at få konkrete erfaringer med tøjvalg og praktisk problemløsning, når vejret eller terrænet udfordrer. Disse erfaringer bidrager til udvikling af den enkelte og patruljen.

Samtidig var naturen også et sted, hvor Baden-Powell så, at man kunne komme i kontakt med det åndelige aspekt, en forståelse af, at der er ting, som vi ikke kan forklare, men som forbliver under: noget forunderligt eller vidunderligt. Når vi sidder stille ved bålet en sommeraften eller ligger og iagttager livet i en myretue, kan vi (for)undres – blive ramt af en beundrende undren.

Livet i naturen giver en fantastisk ramme for udvikling af spejderne som hele mennesker. Rigtig mange aspekter og færdigheder kan blive afprøvet og trænet i naturen, hvor det at være ude udfordrer spejderne på en helt speciel og mangefacetteret måde. Samtidig øger det spejdernes forståelse for naturens kredsløb og nødvendigheden af en bæredygtig omgang med den. I spejderloven står der, at vi skal værne om naturen, hvilket kobler sig tæt til

denne del af spejdermetoden, som gør det lettere for spejderne at overholde spejderløftet.

Den tidligere spejderchef i Det Danske Pigespejderkorps Elisabeth Flagstad sagde, at *”på kortere og længere ture opnår spejderne en sund legemlig træning, og de lærer at sætte pris på friluftslivet og komme til at forstå og holde af naturen. Øvelserne går ikke ud på (som ofte antaget) at gøre spejderne til ”soldater”, men har til hensigt at skærpe deres iagttagelsesevne, orientering og hurtighed og styrke deres helbred.” På denne måde er vejen banet for en kærlighed til eller respekt for naturen, som fører naturligt til ansvar for den.”*

Personlig udvikling

Vi udfordrer os selv og hinanden, så indsatsen fører til, at vi hver især udvikler os.

Spejderarbejdet har til formål at udvikle den enkelte spejder, og som voksne ledere skal vi derfor have blik for, hvor den enkelte spejder befinder sig i sin udvikling, og hvor spejderen har brug for at kunne udvikle sig. Den enkelte spejder er selv herre over sin egen udvikling og bestemmer selv, ad hvilken rute og hvor hurtigt de vil udvikle sig mod de pejlemærker, som DDS' dannelsesideal udstikker. Hos WAGGGS kaldes dette *”My path – my pace”*. Som ledere støtter vi spejderen ved at søge at finde det sted, hvor den enkelte spejder bliver udfordret

og lige præcis ikke kan gøre tingene uden hjælp. Der kan spejderen flytte sig uden at skulle overstige et uoverstigeligt bjerg. Man taler om zonen for nærmeste udvikling.

Den personlige udvikling og fællesskabet er hinandens indbyrdes forudsætning. Der er ingen modsætning mellem de to faktorer. Mens den enkelte spejder udvikler sig i samspil med fællesskabet, så bidrager spejderen samtidig til, at fællesskabet udvikles. Denne udvikling fremmes af lederne, som agerer gode eksempler/rollemodeller, der støtter og udfordrer spejderne, ser dem og viser dem vej.

Det er ledernes opgave at støtte den enkelte spejder i dennes udvikling og optræde som rollemodel. Gennem ledernes handlinger ser spejderen spejderværdierne udlevet i praksis. Den voksne leder støtter spejdernes udvikling, og igennem samtalen mellem spejderne og de voksne ledere udvikles spejdernes færdigheder såvel som deres værdier og holdninger. Den erfarne leder tilrettelægger og gennemfører sit spejderarbejde i overensstemmelse med spejdermetoden. For at nye ledere kan lære den at kende, og den forbliver levende og får effekt, gælder det om med passende mellemrum at sætte ord på den, reflektere over den, at få lært tingene gennem praksis og refleksion og fortsat udvikle og forbedre spejderarbejdet for de enkelte spejdere.

Læs mere om personlig udvikling i kapitel 6.

Kapitel 9

Elementer, der supplerer spejdermetoden

I dette kapitel bliver forskellige elementer beskrevet, som vi i DDS ser som naturlige elementer i spejderarbejdet, og som er kendetegnende for spejderarbejdet, uden at disse elementer indgår i spejdermetoden. Det handler om børn leder børn – unge leder unge og vores symboler.

Børn leder børn

Børn leder børn er et element, som ikke har fundet plads i spejdermetoden hverken hos DDS eller internationalt, men det udgør en pædagogisk tilgang, der kobler flere elementer i spejdermetoden og binder dem sammen. Det er et bærende element i den måde, som vi bedriver spejderarbejde på, som er tæt koblet til patruljesystemet. Samtidig er det en måde at lære at indgå i et fællesskab gennem learning by doing og tage og få ansvar og medbestemmelse fra sine medspejdere.

Man hører ofte udtrykket "børn leder børn" omtalt – og jævnlige med tilføjelsen "unge leder unge". I takt med, at spejdernes alder og modenhed stiger, øges deres mulighed for at lede andre børn. Den voksne leder har til op-

gave at støtte spejderne i denne udvikling. En erfaren spejder vil vejledt af en ældre spejder ofte være i stand til selvstændigt eller med lidt voksenstøtte at planlægge og gennemføre det, de har valgt at beskæftige sig med.

Børn og unge er vant til uden for spejdersammenhænge at fungere i grupper. De vil gerne være med i gruppen, men er egentlig ikke indstillet på at påtage sig et ansvar for gruppen eller at lede de andre i gruppen. Når vi i spejdersammenhænge insisterer på at træne dem i dette, hænger det sammen med ambitionen om at give spejderne mulighed for indflydelse i de fællesskaber, de er en del af. Gennem indflydelse får de trænet at tage ansvar. Når det er børn, der leder børn, får de også erfaring med at indgå i forskellige roller og opnår dermed en tidlig ledelseserfaring. Baden-Powell havde tidligt erfaret, at når man giver

et barn ansvar, så vil barnet gøre en stor indsats for at leve op til det ansvar.

SCOUTING IS A GAME for boys, under the leadership of boys, in which elder brothers can give their younger brothers a healthy environment and encourage them to healthy activities such as will help them to develop CITIZENSHIP.

Baden-Powell: Aids to Scoutmastership.

Symbolik

Et element i spejdermetoden er symbolik. Som det fremgår af oversigten over spejdermetoden hos WAGGGS og WOSM, er anvendelsen af symbolik en del af spejdermetoden. Den er ikke nævnt specifikt i DDS' spejdermetode, men indgår alligevel i vores spejderramme, som også er en verden af symboler og ritualer. Ethvert fællesskab har brug for symboler for at kunne identificere sig selv som netop det – et fællesskab. I spejderbevægelsen gælder det blandt andet begrebet "spejder" samt tørklæde og bestemte lege og sange. De aktiviteter, der er i gang ved møder, ture og lejre, eller bare den hilsen, der sker, når to spejdere mødes, har noget over sig, som ikke findes i andre sammenhænge. Første gang, vi stødte ind i fx håndtryk med venstre hånd eller skulle binde tørklædet, undrede vi os måske et øjeblik; men efterhånden bliver disse elementer en så integreret del af vores måde at være spejdere på, at vi tager dem for givet og bare gør dem.

Symbolerne har nogle helt bestemte funktioner i forhold til spejderarbejdets pædagogik. Brugen af symboler og ritualer hjælper spejderen med at opbygge og styrke tilhørsforholdet til spejderbevægelsen på alle niveauer fra patrulje til verdensomspændende bevægelse. På alle niveauer er der symbolik, som styrker følelsen af at høre til og være en del af fællesskabet. Derved hjælper symbolikken også spejderen med at opbygge en identitet som spejder – en spejderidentitet, som er bygget på fællesskabet og værdierne, og som tydeliggøres gennem symbolikken.

Derfor er det vigtigt, at symbolikken kobles sammen med værdigrundlaget, og som alt andet i spejderarbejdet hele tiden anvendes i overensstemmelse med vores værdier.

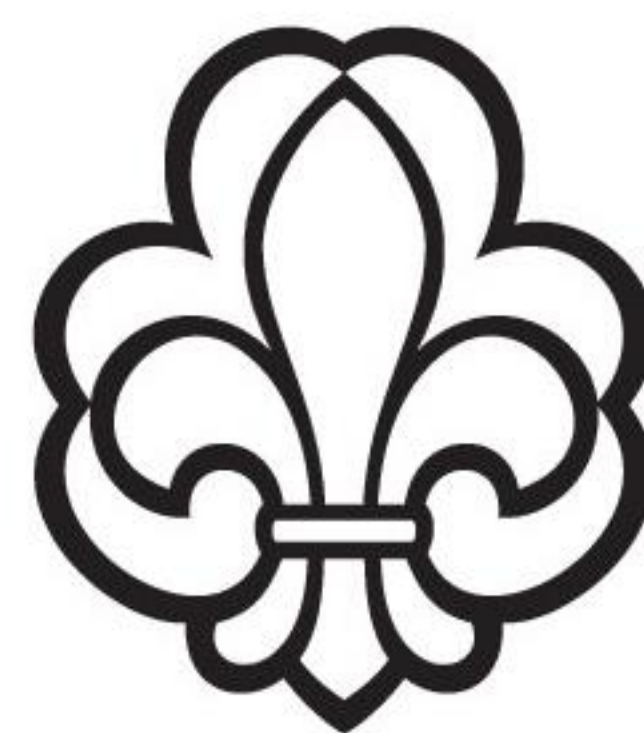
Når vi som spejdere bærer vores tørklæde, bliver vi umiddelbart genkendt af andre spejdere som en del af fællesskabet, og over hele verden bliver vi set som repræsentanter for spejderarbejdet og for et bestemt værdisæt, så snart vi bærer bevægelsens symboler. Også derfor er det vigtigt at understrege koblingen mellem vores værdier og vores symbolik.

Symbolikken kan bredt fordeles på to hovedkategorier: artefakter, dvs. genstande, samt ritualer/ traditioner, der bliver beskrevet med en ikke udtømmende liste i det følgende.

Artefakter

De fleste grupper har i deres lokale/ hytte forskellige genstande eller udsmykninger, som er en fast del af dekorationen i hytten, og som man tager for givet, når man har mødt dem et par gange. Det kan være standere, læderdiplomer og forskellige horn og økser. Man genkender dem som en del af inventaret og taler ikke så meget om deres funktion. Hvis vi fortsat skal udvikle på symbolikken og forstå, hvad vi er en del af, kan det være nødvendigt at sætte ord på. Så bliver det muligt at se sammenhængen mellem symbolik og værdier, og det bliver nemmere at forklare andre, hvad baggrunden er. Artefakterne støver til, hvis vi ikke taler om dem og forholder os kritisk til, om de også i dag skal være symboler for vores fællesskab. Ved at tale om dem støver vi dem af og bliver ofte glædeligt opmærksomme på deres betydning i spejderarbejdet.

EMBLEM/ LOGO

DDS' emblem er i virkeligheden en sammenfletning af to emblemer. Der skjuler sig en lilje i kløveren, eller en kløve omgiver liljen, hvordan man nu ser på det. Baden-Powell valgte liljen som symbol for de første spejdere, og symbolet, den (franske) lilje er symbol for alle de spejdere verden over, som er medlem af WOSM, som er drengespejders verdensorganisation, da den startede i 1922. På samme måde er trekløveren symbolet for alle medlemmer af Pigespejdernes Verdensorganisation, som blev grundlagt i 1928.

Går man i detaljen med liljen, vil man se det midterste blad som en kompaspil, der angiver retning; to stjerner, som repræsenterer spejderlov og spejderløfte; samt det omgivende tov med råbåndsknob, som symboliserer det verdensomspændende venskab mellem spejdere.

Trekløveren er pigespejdernes emblem. Det viser oprindelig en gul kløver på en blå baggrund. Blå repræsenterer himlen, og det gule repræsenterer solen, som skinner på alle jordens børn. De tre blade i kløveren står for de tre elementer i det oprindelige spejderløfte, de to stjerner er spejderlov og spejderløfte, og pilen i det midterste blad er den kompasnål, som angiver den rette vej. Endelig er der en basis på kløveren, som repræsenterer flammen af kærlighed til menneskeheden. Der er således mange fælles træk i de to symboler. DDS har valgt at have begge med i samme mønster for at tydeliggøre vores tilknytning til den samlede verdensspejderbevægelse.

UNIFORM

Oprindelig var Baden-Powell soldat, så uniformering var ham ikke fremmed. Når han valgte at lade spejdere bære uniform, var han nok inspireret af sin baggrund; men argumentet var også, at man i uniformen ikke fik ødelagt sit pæne tøj, ligesom en fælles dress code skaber sikkerhed og fjerner konkurrence mellem børnene om at se flottest ud til møderne. Det vil sige, at man gennem uniformen kunne slette eller i det mindste formindske forskellen mellem rige og fattige børn og skabe en højere grad af synlighed. Uniformen ser forskellig ud og bruges forskelligt i korps verden over; men i DDS har vi tradition for en uniform, der kan holde til at blive brugt på lejr og ikke kun er en paradeuniform. Uniformen giver også, ifølge Baden-Powell, spejderen mulighed for at spejle sig i sin rollemodel lederen.

TØRKLÆDE

Bundet om halsen symboliserer tørklædet fællesskabet mellem spejdere verden over, ligesom det kan være et praktisk redskab til at bære ting i eller som forbindelse. Spejdertørklæder i forskellige farver kan også skabe lokal eller national identitet – gruppe/ divisionstørklæder eller et fælles tørklæde for et helt land ved deltagelse i større internationale arrangementer. På samme måde, som spejdersproget, som er nævnt nedenfor, etablerer tørklædet identitet samt tilhørsforhold eller mangel på dette til en gruppe.

Refleksionsboks:

- **Hvilke ritualer har I i jeres spejdergruppe?**
- **Hvorfor holder I fast i netop disse?**
- **Hvordan bidrager de til formidling af værdigrundlaget?**

MÆRKER

Over hele verden erhverver spejdere mærker til at sætte fx på uniformen. Mærkerne er udtryk for de færdigheder, som den enkelte har tilegnet sig, eller for de oplevelser og fællesskaber, som de er en del af. Programarbejdet er bygget op om færdighedsmærker og fokusmærker, mens større spejderlejr udgiver egne mærker. Mærkerne giver ofte anledning til dialog, når spejdere mødes, og gennem fortællinger om erhvervelsen ligger både en refleksion og en stærk værdiformidling.

Ritualer og traditioner

Den enkelte patrulje eller gruppe kan have sine ceremonier eller ritualer; men den overordnede symbolik har fællestrek over hele verden. Gennem ritualerne og de forskellige artefakter fastholdes ideen om fællesskabet og de værdier, fællesskabet baserer sig på. Sådanne symboler skal opdateres og bliver opdateret fra tid til anden; men visse grundelementer fastholdes for at fastholde basis i det oprindelige spejderarbejde og Baden-Powells ideer. Således understøtter den symbolske ramme skabelsen og oplevelsen af en spejderidentitet.

Ritualer kan også ses som faste programpunkter, som når dagen starter med flaghejsning på sommerlejren og slutter med lejrball. Disse programelementer er med til at understøtte spejderidentiteten og bidrager til at skabe genkendelighed.

SPEJDERHILSEN

En spejder gør spejderhilsen ved flaget og ved aflæggelse af spejderløftet, ved modtagelse af et mærke og ved andre mere formelle eller højtidelige anledninger. Det er et af de symboler, der anvendes af spejdere i hele ver-

den med de tre løftede fingre og højre tommelfinger lagt ovenpå højre lillefinger. De tre fingre i midten skal symbolisere de tre spejderprincipper og cirklen, som lillefinger og tommelfinger skal illustrere det globale fællesskab og vise, at vi er spejdere, når vi arbejder efter alle 3 principper.

HÅNDTRYK MED VENSTRE HÅND

En del spejdere vælger at give hånd med venstre hånd i stedet for som flertallet med højre hånd. Dette håndtryk blev introduceret af Baden-Powell som et symbol på fred og venskab. Baden-Powell baserede ideen på en legende om to stridende vestafrikanske grupper, som smed de skjolde, de bar over venstre arm, og hilste med den nu frie arm på hinanden i tillid og venskab.

SANGE

Fællessang er en markering af fællesskab. Når man synger sammen og tilpasser tempo og tonehøjde, styrkes denne følelse af enhed, og der tilføjes en åndelig dimension til fællesskabet. Valget af sange med spejderideologisk eller national tone markerer yderligere identitet. Der er ikke i DDS en fast etableret regel for, hvilke sange vi synger; men en sang som "I Got the B-P Spirit" udtrykker i forståelige vendinger ånden/ ideen i spejderarbejdet på samme måde som "Det er underligt at tænke på", ligesom "Spejderbror" og "Nu flyver mørkets fugle ud" synges i mange grupper som afslutning på møder/ lejrbål m.m. for at erindre om og fastholde ideen om spejderfællesskabet. En sangbog er et artefakt, en hjælp til at huske vigtige tekster og en mulighed for at huske gode venner, som skriver deres navn i den.

WORLD SONG

Pigespejdernes Verdensorganisation (WAGGGS) har en sang "Our Way Is Clear", som kort beskriver (pige)spejderarbejdets formål. Der er ikke en tilsvarende sang specifikt for WOSM. Ging-Gang-Gooli er en sang, krediteret Baden-Powell, som alle kan synge med på, da den ikke er bundet til et specifikt sprog.

TÆNKEDAG

Traditionen med Tænkedag opstod på et tidspunkt, hvor spejdere i hele verden bestormede Lord og Lady Baden-Powell, som tilfældigvis begge havde fødselsdag den 22. februar med postkort. Baden-Powell og Olave Baden-Powell foreslog, at alle de penge, som gik til postkort og porto, hellere skulle kanaliseres til spejdere, som havde færre midler.

Heraf opstod Tænkedagsfonden, som tildeler penge til lande, som har behov for bistand til fx udvikling af program og ledertræning. Det er primært Pigespejdernes Verdensorganisation WAGGGS, som arbejder med Tænkedagsindsamlinger. Når vi i DDS holder Tænkedag, sker det med en tanke til og ofte materiale om spejdere i andre lande, der kan have brug for en hånd. I DDS fordeles de penge, som indsamles i forbindelse med Tænkedag, ligeligt på udviklingsprojekter hos WAGGGS og WOSM.

SKT. GEORGS DAG/ SPEJDERDAGEN

I DDS fejres Skt. Georgs dag eller Spejderdagen i mange grupper og divisioner d. 23. april. Dagen bruges til at erindre om spejdernes ideal Skt. Georg (egentlig Skt. Jørgen på dansk), som ifølge legenden slog en drage ihjel for at befri en prinsesse og ikke krævede løn derfor. I forbindelse med fejringen har spejderne mulighed for at aflægge hhv. bekræfte deres spejderløfte i den ceremoni/ de ritualer, som gruppen har i den sammenhæng.

Sproglig symbolik

Baden-Powell indførte et symbolsprog og særlige tegn, fortællinger og ritualer for, at spejderne kunne have en oplevelse af at høre til i det fællesskab, som begynder i patruljen og gennem gruppen og korpset går videre til et fællesskab på verdensplan på tværs af kulturelle og sproglige grænser. Netop den sproglige symbolik kan virke overvældende for nye spejdere, forældre og ledere, og kan kræve lidt 'oversættelse' i begyndelsen af en spejdertid. Men det at kunne færdes hjemmevant i sproget er med til at understrege fællesskabsfølelsen. Den sproglige symbolik overleveres mundtligt fra ældre til yngre spejdere, og spejdere, der kan sproget, bærer ansvar for at invitere nye spejdere ind i det. Et spejderråb er et eksempel på, hvordan et særligt fællesskab fx i troppen kan adskille sig fra resten af gruppen. Der er en del udtryk 'korps', 'division', 'gruppe' og patrulje, som udtrykker en organisatorisk enhed og samtidig indikerer et fællesskab, der skaber en fælles identitet. På den måde bliver sproget inkluderende for dem, der er medlem af fx en gruppe, men markerer også en distance i forhold til dem, der ikke er med. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvordan vi bruger sproget, da det kan skabe en virkelighed, som enten fremmer eller forhindrer vores formål.

Fantasirammer

Baden-Powell brugte fantasirammen som inspiration for mange af de symboler, han anvendte i spejderarbejdet. Han hentede blandt andet inspiration fra indianerne og fra Kiplings Mowgli-fortællinger. Ulvearbejdet for de mindre spejdere tog sit udgangspunkt i ideen om et ulvekobbel med en førerulv. I dag anvender vi fortsat symbolerne; men i det daglige spejderarbejde bruger vi fantasirammen som inspiration til at bevare det legende element i spejderarbejdet, som lå Baden-Powell meget på sinde.

Det er ikke ualmindeligt at vælge en fortælling som ramme for et løb, en tur eller et helt forløb, og der er frit valg i fantasien og verdenslitteraturen, så længe der skabes basis for aktiviteter, som styrer mod DDS formål. Fantasirammer er med til at understøtte den legende tilgang til læring, som er helt central i spejderarbejdet. Når spejderne lever sig ind i fantasirammen (godt hjulpet af fx udklædning), bliver de optaget af opgaven eller missionen, de er ude på, på en måde, der lever op til fantasirammen.

Fantasirammer gør spejderarbejdet sjovere at deltage i, mere motiverende, og er med til at tydeliggøre budskaberne i spejderarbejdet. Fantasirammer gør det også muligt for den enkelte at frigøre sig fra deres vante roller i en gruppe af jævnaldrende og leve sig ind i en verden, hvor de kan skabe nye relationer til hinanden og de voksne. Gennem fantasirammen skabes en ny verden, hvor børn og unge, netop ved at bruge deres fantasi, rustes til at

Refleksionsboks:

- **Hvilke fantasirammer bruger I og hvorfor?**
- **Hvilke dele af spejderidéen er fantasirammer særligt gode til at understøtte?**

møde udfordringerne i hverdagen, omgås andre mennesker og klare livet i almindelighed.

Der har traditionelt været anvendt mange forskellige fantasirammer fra verdenslitteraturen med mange forskellige bud på de forhold og kulturer, der er blevet formidlet i verdener, hvor identitetspolitik spillede en anden rolle end i det 21. århundrede. Det er vigtigt at være opmærksom på, om de billeder, denne litteratur giver af forskellige menneskers og dyrs forhold, fortsat er i overensstemmelse med de værdier, vi ønsker at formidle. Det gælder udlægningen af historiske begivenheder, politiske og religiøse perspektiver og kønsroller – og identiteter i alle dimensioner. Fx findes der spejderkorps, som har lagt hele ideen om ulveunger og Junglebog på hylden pga. af de imperialistiske tanker bag.

Kapitel 10

Programarbejdet

Dette kapitel forklarer de læringsmuligheder, som spejderne har i DDS. Disse læringsmuligheder opleves gennem spejdermetoden og opfylder DDS' formål.

Hvad er program?

DDS' formål beskriver, hvorfor vi gør det, vi gør. Spejdermetoden beskriver, hvordan vi gør det, vi gør. Programmet er, hvad vi gør for at opnå formålet (hvorfor) faciliteret gennem spejdermetoden (hvordan).

Et program er den samlede mængde af læringsmuligheder, i nogle sammenhænge omtalt som aktiviteter, oplevelser og færdighedstræning, som DDS opstiller for at opnå vores formål, og som omsættes til læring i samarbejdet mellem ledere og spejdere. Der vil altså være mange forskellige typer læring og mange og forskelligartede aktiviteter, som fremmer spejdernes engagerede deltagelse. Det skal være muligt at gennemføre aktiviteterne, selvom man nogle gange skal stå på tæer, samtidig skal aktiviteterne tilrettelægges, så der er plads til hver enkelt spejder og dennes forudsætninger. Programarbejdet bliver toppen af isbjerget, som er det mest synlige for vores omverden,

mens spejdermetoden og formålet er mindre håndgribelige og under vandoverfladen; men de er der. De enkelte ledere og spejdere kan vælge og bestemme, hvad de vil beskæftige sig med i den enkelte gruppe eller gren forudsat, at det opfylder korpsets formål, og det sker i overensstemmelse med spejdermetoden og udviklingskompasset, som er beskrevet i kapitel 6 - og opleves som relevant for spejderne.

Programarbejdets baggrund

Som inspiration til grupperne har DDS udarbejdet materiale i form af mærker og supplerende litteratur samt en aktivitetsdatabase. Dette materiale udgør som nævnt ikke det totale programarbejde i korpset, men er eksempler på, hvordan man kan tilrettelægge arbejdet i den enkelte afdeling med de enkelte børn og arbejde mod at opnå korp-

sets formål. Program materialet er eksemplarisk, men suppleres af afdelingernes øvrige tiltag, som på samme måde som det trykte materiale anvender spejdermetoden og sigter mod DDS' formål.

Program materialet indeholder arbejdsstoffet, som er en beskrivelse af konkrete mærker, så spejderne kan se, hvad de arbejder med og har gennemført. Spejderlex og andre udgivelser, der sigter på at tilrettelægge og gennemføre det daglige spejderarbejde, hører med til arbejdsstoffet på samme måde som andre udgivelser, som sigter på at forklare og udforske spejderarbejdet og spejderidéen. f.eks. Den gode patrulje-serien og denne publikation.

Der har inden for DDS løbende været foretaget justeringer af program materialet, så det fortsat er tidssvarende i sit mål om at udvikle børn og unge og er i overensstemmelse med DDS' Formål. Den seneste egentlige revision har været undervejs siden 2011 og tager sit udgangspunkt i WOSMs Renewed Approach to Programme. Der har været en lang proces i gang for at nå frem til et engagerende materiale, som appellerer til og udvikler nutidens børn og unge og opfylder DDS' formål.

Programarbejdet i dag

Som det er opstillet nu, tager program materialet sit udgangspunkt i en række mærker. En vej til at komme sikkert frem mod dannelsesmålene og arbejde i overensstemmelse med korpsets arbejdsgrundlag er at arbejde med mærkerne, som er beskrevet på DDS' hjemmeside. Mærkerne beskriver områder, spejderne kan arbejde med i forløb over nogle møder og ture for at skærpe specifik viden og færdigheder og udvikle værdier. Der findes p.t. to mærketyper: Fokusmærker, hvor spejderne gennemgår et forløb med et emne i fokus, fx orientering eller kammeratskab, og færdighedsmærker, hvor spejderne skal opnå en

bestemt færdighed. Desuden fremgår det af oversigten, hvilken aldersgruppe et bestemt mærke henvender sig til.

Mærkerne kan tjene til at synliggøre det, som spejderen har lært, over for spejderen selv og omverdenen. Arbejdet med mærkerne kan skabe en struktur for arbejdet med progressionen for spejderne i afdelingen og give en ramme for forløb og øvrige aktiviteter. Af beskrivelserne for hvert mærke fremgår, hvad man skal have arbejdet med og kunnet gennemføre, så det giver lederen overblik og motiverer spejderen til at gøre sig umage med at nå de beskrevne mål. Når spejderne efter færdiggørelsen af indholdet i det enkelte mærke modtager det konkrete bevis, udtrykker lederen en anerkendelse og en værdsættelse af indsatsen og de indhøstede færdigheder.

Rød tråd

Gennem beskrivelserne af de enkelte mærkers formål, aldersgruppe og indhold på hjemmesiden kan lederne sikre en rød tråd i hele gruppens arbejde over længere perioder og dermed opstille en logisk progression for de enkelte grene og deres medlemmer. Lederne skal vælge de aktiviteter (og mærker), som passer den givne afdeling på et givent tidspunkt. Man må gerne låne fra nabogrenene, fordi det er lederens pædagogiske overblik i forhold til de konkrete spejdere og ikke systemet, der skal være styrende. Den røde tråd er heller ikke indskrænket alene til mærker, men også til de opgaver og det ansvar, de enkelte spejdere kan klare fra gren til gren og i den enkelte gren, og til de arbejds – og ledelsesformer, der anvendes over for spejderne. Det vil styrke spejderarbejdet i gruppen, hvis den røde tråd i gruppens arbejde på forskellige områder med passende mellemrum tages op til overvejelse og samtale, incl. arbejdet med spejdermetoden.

Kapitel 11

Spejderledelse

Dette kapitel beskriver lederens rolle som facilitator for spejdernes udvikling, der i sidste ende handler om at fremme vores formål. For at understøtte lederens rolle er der udarbejdet ledelsesprincipper og træningsprincipper i DDS.

Betydningen af ledelse

Ledelse handler om at få mennesker til at arbejde sammen hen imod et fælles mål. I DDS er det overordnede mål for al vores ledelse at fremme korpsets formål: At udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker...”

Til daglig har vi dog brug for lidt mere konkrete og kortsigtede mål. Ledelsesopgaven er derfor, i samarbejde med andre, at sætte mål for at gennemføre og at evaluere aktiviteter og projekter, alt sammen med DDS’ formål for øje. Ledelse omhandler lederen, som den person, der tager ansvar for at inspirere og opmuntre de andre til selvstændig udvikling. Ledelse handler også om den proces, der foregår, og endelig handler ledelse om relationen mellem spejderne og lederne, hvoraf især den gensidige respekt, tillid og det fælles ansvar for hinanden og de omgivende ressourcer er centrale.

I spejderarbejdet er holdninger og værdier målet for den enkelte spejders udvikling samt det grundlag, vores fællesskab er baseret på. Men det er også styrende for vores arbejde. Derfor er DDS’ ledelsesgrundlag ikke et sæt regler, men et sæt af fem ledelsesprincipper, der beskriver, hvordan vi bedst kan løfte ledelsesopgaven og samtidig leve op til spejderarbejdets formål.

Vi vil give spejderne de bedste muligheder for at udvikle sig til vågne selvstændige mennesker. Vores ledelsesstil må derfor give muligheder i stedet for begrænsninger og være kendetegnet ved, at vi arbejder med holdninger frem for regler. Vi skal skabe rammer, der gør det muligt for spejderne at tage ansvar. Vi skal give dem lyst til og muligheder for at handle ansvarligt. Vi skal give spejderne større og større råderum, og give dem mulighed for at udvikle sig, give dem chancer for at vise sig selv og omverdenen, hvad de kan, fremfor at tilbyde en

stadig stigende mængde aktiviteter, som de bare kan melde sig til.

DDS' ledelsesprincipper

- Vi leder eksemplarisk – ved at gå foran med et godt eksempel
- Vi leder i fællesskab – ligeværdigt
- Vi leder ansvarsfuldt – og udvikler ansvarlighed
- Vi leder til handling og skaber praksis
- Vi leder en bevægelse – og sætter i bevægelse

De fem principper er ikke et enten eller. Der er en indbyrdes vekselvirkning mellem dem, og deres fælles basis er spejderbevægelsens grundlæggende principper.

For at styrke den gode samtale om ledelse er et fælles sprog en forudsætning. Det giver de fem ledelsesprincipper mulighed for. De kræver nemlig, at hver enkelt leder og ledelsesgruppe tager stilling til, hvad det enkelte princip betyder for dem, og hvordan de udlever dem i praksis. Alle skal ikke ledes ens. Lederne skal derfor trænes i at tænke over og træffe beslutning om den rigtige måde at lede på i den givne situation og gøre det bevidst, autentisk og i konsekvens af DDS' formål og værdier. Det fører til spejderarbejde, der gør indtryk og sætter aftryk.

AT LEDE EKSEMPLARISK

Når spejderne møder en leder, sker det med forventningen om at finde en at se op til og lade sig inspirere af. Det er et ansvar, som man som leder skal tage på sig og være stolt af. Når vi er eksemplariske, gør vi det, vi siger. Vi lever vores værdier ud i praksis, og det er i handlingen, vi bliver vurderet på vores troværdighed. Det er i orden at begå fejl; men det er, hvordan vi agerer efterfølgende, der kan være til positiv inspiration for andre. Som spejdere opmuntrer vi hele tiden hinanden til at gøre vores bedste – efter bedste evne. Derfor er det vigtigt, at vi som ledere stræber efter at blive bedre, men også skaber rammerne, hvor spejderne kan øve sig i at være eksemplariske. At lede eksemplarisk kræver en stor opmærksomhed på vores egne handlinger, så vi gennem disse kan inspirere andre.

AT LEDE I FÆLLESSKAB

Når vi leder i fællesskab, arbejder vi sammen mod et fælles mål. For at opnå fælles ansvarsfølelse og loyalitet over

Refleksionsboks:

- **Hvor i ledelsesprincipperne kan du genkende spejderloven, spejderprincipperne, spejdermetoden?**
- **Hvad forstår du ved de fem ledelsesprincipper, og hvordan bruger du dem i din ledelsespraksis?**

for trufne beslutninger, er det vigtigt, at alle er med i beslutningsprocessen. Når vi leder i fællesskab, lærer vi af hinanden og får fælles erfaringer. Erfaringer, der er skabt i et fællesskab, hvor vi giver plads til, at den enkelte får mulighed for at udvikle sig og tage ansvar. Vi bidrager derved til at udvikle ledelseskapacitet hos os selv og andre. At lade sig lede og påtage sig lederskabet.

AT LEDE ANSVARFULDT

Ansaret er drivkraften i vores ledelse. Vi tager ansvar for processer, i en situation, for os selv og for andre eller en større sag. Derfor er det så vigtigt, at vi træner hinanden i at tage ansvar. Mod, mening og mulighed er tre væsentlige elementer i at tage ansvar. Er bare én af dem ikke til stede, kan det være vanskeligt at tage ansvar. At lede ansvarligt handler om at skabe rum for, at andre kan tage ansvar. Vi er afhængige af hinanden, og det giver en særlig forpligtelse at relatere sig til hinandens krav og forventninger. Det er at påtage sig et medmenneskeligt ansvar. Vi arbejder med bevidst at skabe rum for, at andre kan tage ansvar og samtidig tager ansvar for at udvikle ansvarlighed. Vi har med andre ord et kort og et langt sigte med det, vi gør.

AT LEDE TIL HANDLING

Vi lægger stor vægt på aktiviteterne i spejderarbejdet, fordi det er gennem handlinger, vi bedst udtrykker vores værdigrundlag, og det er handlingerne, der driver os frem mod målet. Spejderledelse skaber derfor handling ved at gøre spejderlovens bud levende og forståelige ved eksemplets magt og at udvikle sig selv og gruppen eller patruljen gennem aktivitet. Og handlinger skaber erfaringer, der bliver til læring gennem refleksion. Når vi arbejder for at tage medansvar i familie og samfund som en del af spejderloven, er det vigtigt, at vi skaber situationer, hvor det bliver

naturligt at handle. At tage medansvar indbefatter at gøre noget – for fællesskabet – uden nødvendigvis at forvente at få noget igen, fordi der gennem denne handling bliver skabt værdi for den enkelte og for andre.

AT LEDE OG SÆTTE I BEVÆGELSE

Spejderbevægelsen drives af ånd og næres af vores inderste overbevisninger og grundlæggende værdier. Hvis ikke dette næres, risikerer vi, at bevægelsen bliver en organisation, hvor strukturer hæmmer friheden og bevægeligheden. Til bevægelse knytter sig både forandring og gentagelse. Vi har hver især og som korps brug for både rødder og vinger. Rødder, der giver støtte, styrke og tryghed, mens vingerne løfter os op og giver os nye horisonter og skaber forandringer. Når vi bringer os selv i spil, kan vi bringe andre i bevægelse. Alle, der er med i vores fællesskab, kan bidrage. Vi bliver drevet af en fælles retning – at der er noget vi vil sammen.

Ledertræning – træning i bevægelse

At gøre vores bedste for at holde spejderloven, det lover vi som spejdere og som ledere. Hverken mere eller mindre. At gøre sit bedste er et helt centralt krav, vi kan stille til os selv, til spejderne og til hinanden om vores engagement. En venlig anmodning om at gøre det, man gør, bedst muligt. En uendelig ambition og en umådelig inspirationskilde til fortsat udvikling.

Formålet med ledertræningen i DDS er at tilbyde kvalificeret uddannelse, der fører til bedre spejderarbejde for børn og unge. Ligesom med ledelse skal ledertræningen gøres på en måde, som støtter op om spejderbevægelsens værdigrundlag. Hver enkelt træner skal gøre sit bedste for at skabe rum for, at deltagerne udvikler sig selv og deres spejderarbejde, hvad enten de er patruljeledere, divisionschefer eller Gilwellspejdere. Gennem aktiviteter, der er baseret på spejdermetoden, skal hver enkelt have mulighed for at få erfaringer og forholde sig aktivt til fællesskabet og situationen. De skal ansøres til at bringe sig selv i spil og udvikle sig samtidig med, at de aktivt forholder sig til spejderidéen.

DDS' træningsprincipper

Bag enhver aktivitet, vi laver på et kursus, er der et formål, en idé, en historie, en oplevelse, en erfaring. Arbejdsgrundlaget for vores uddannelse udgøres af fem træningsprincipper, der spiller sammen og sikrer, at aktiviteten eller kurset understøtter spejderidéen.

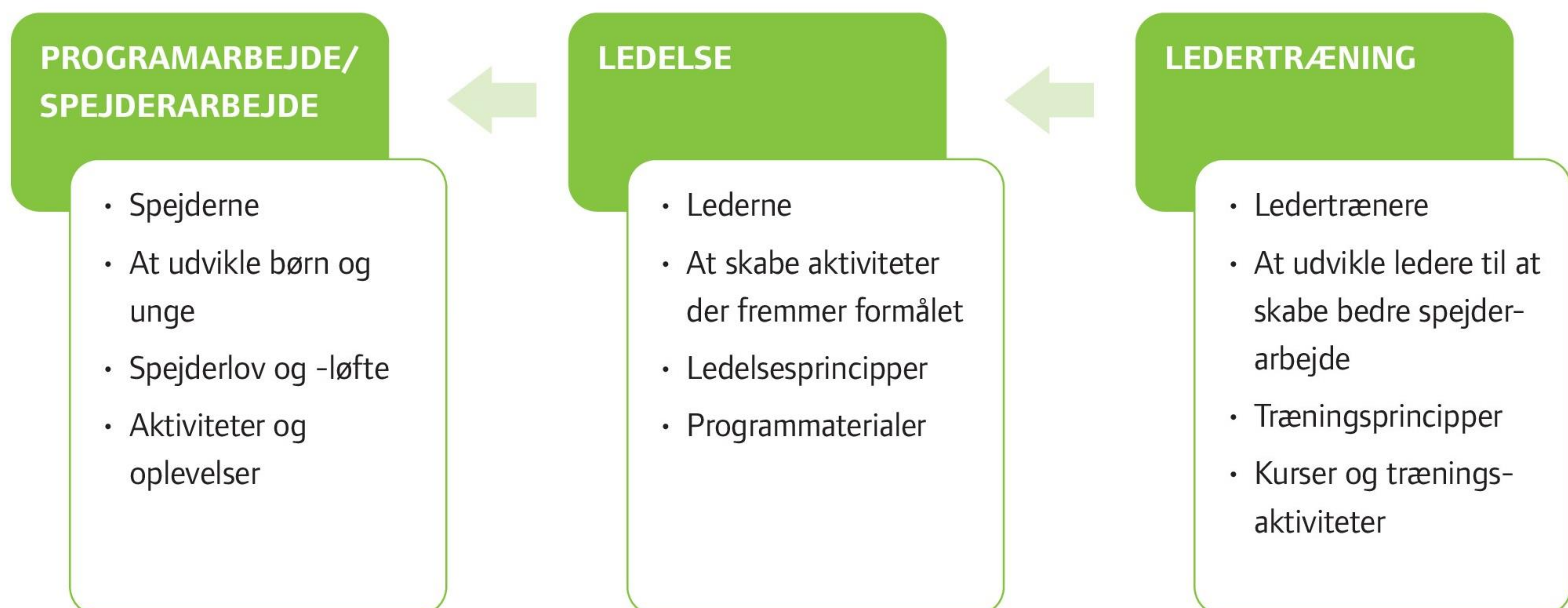
1. Learning by doing - vi lærer gennem erfaring
2. Du og jeg – vi møder kursusedtagerne, hvor de er
3. Ansvar for egen udvikling – vi udvikler os i fællesskab med andre
4. Det gode eksempel - vi spejler os i andre
5. Mulighedernes rum – et rum, der skal udforskes

Det, som adskiller træningsprincipperne fra de tidligere nævnte ledelsesprincipper er, at træningsaktiviteterne skal løfte et uddannelsesmål. Relationen mellem deltager og træner bæres af den pædagogiske tilgang, som træningsprincipperne beskriver. Derfor tager hvert princip udgangspunkt i en træningssituation, og udfordrer såvel ledertrænerens mindset om selve metodevalget og formålet med træningen. Træningsprincipperne sigter på at skabe bevidstgørelse hos træneren om rolle, metode og kvalitet i træningen, på samme måde som ledelsesprincipperne gør det for lederne i den daglige ledelsespraksis.

Hvad er da forskellen på ledertræning og det daglige spejderarbejde?

I det daglige spejderarbejde er det spejderne og deres udvikling, der er i fokus for aktiviteterne. Aktiviteterne understøttes af lederne med fokus på udvikling af den enkelte og fællesskabet. Deltagelse i aktiviteterne faciliteres af gruppens organisering. Lederne har ansvaret for at skabe aktiviteter, der fremmer formålet, og som er baseret på spejderidéen. Dertil kommer, at lederne udøver ledelse i tråd med ledelsesprincipperne for derigennem at levere spejderledelse, som også bidrager til at løfte formålet. For at kvalificere lederne til deres ledelsesopgave og til at kunne levere kvalitet i programarbejdet tilbydes de at deltage i ledertræningsaktiviteter, hvor ledertrænere faciliterer læring og udvikling i tråd med spejderidéen.

At lede og lade sig lede

Et centralt element i hele spejderidéen er tanken om, at spejderen finder mod til, mening i og mulighed for at påtage sig at lede for en given stund. Det kan for eksempel være at lede en patrulje gennem en aktivitet eller over en længere periode. Det kan også være at lede en diskussion eller brainstorm på et møde. Det handler om at prøve

kræfter med ledelsesopgaven og få erfaringer med at mobilisere sig selv og andre til at gennemføre noget. Samtidig er det forventningen, at spejderen også lader sig lede, altså indvilger i at deltage i et fællesskab, for eksempel en patrulje, der ledes af en anden. For kun derved kan vi få erfaringer med oplevelsen af at blive ledet.

Kapitel 12

Behovet for udvikling

Nu hvor du har læst dele af hæftet eller hæftet i sin helhed, står du forhåbentligt med en større forståelse af spejderarbejdet i DDS: Hvor vi kommer fra, hvad vi er dannet af, men måske også med refleksioner over, hvor vi er på vej hen. Spejderarbejdet og dermed programarbejdet er ikke statisk, men skal til enhver tid udvikles i forhold til de behov, som tidens og stedets børn og unge har, når de skal agere i det samfund, de er en del af. Vi er en bevægelse, som giver svar på samfundsbehov. Men selv om aktiviteter og programmet ændrer sig, består vores ideologiske fundament, som det har gjort i over 100 år, fordi det er en bæredygtig og langtidsholdbar ide, som Baden-Powell satte rammerne for i sin tid. Al bevægelse skal ske med udgangspunkt i og voksende ud fra vores formål, værdigrundlag og pædagogiske metode. Indimellem genbesøger vi formuleringer og giver dem et nutidigt sprog; men basis forbliver det samme og læner sig meget stærkt op ad verdensorganisationernes formuleringer.

Vil du vide mere?

Både WAGGGS og WOSM har udgivet materialer, der formidler deres tilgang til ledelse.

Hos WAGGGS kan du læse mere om deres tilgang til ledelse i hæftet 'The leadership development framework'.

Link: <https://www.wagggs.org/en/resources/leadership-development-framework/> Hæftet er oversat til dansk og kan læses her:

<https://pigespejder.dk/news/nyt-vaerktoej-goerdig-til-en-endnu-bedre-leder/>

Hos WOSM kan du læse mere om deres tilgang til ledelse i hæftet 'Concept paper on leadership development in scouting'.

Link: <https://www.scout.org/sites/default/files/Conf%20Doc%2010%2021CL.pdf>

DDS Vedtægter pr. december 2021

FORMÅL

§ 2.

Det Danske Spejderkorps har til formål at udvikle børn og unge til vågne, selvstændige mennesker, der er villige til efter bedste evne at påtage sig et medmenneskeligt ansvar i det danske samfund og ude i verden.

§ 3.

Det Danske Spejderkorps arbejder ud fra følgende overordnede principper:

- a. Det Danske Spejderkorps arbejder efter den globale spejderbevægelses principper og metode.
- b. Det Danske Spejderkorps søger at skabe et spændende og udviklende miljø for børn og unge.
- c. Det Danske Spejderkorps søger at fremme samarbejdsevne og arbejdsglæde gennem gruppe og patruljevirk-somhed.
- d. Det Danske Spejderkorps vil give spejderne kendskab til naturen og lyst til at værne om den ved at give spej-derne lejlighed til at dyrke friluftsliv.
- e. Det Danske Spejderkorps søger gennem teoretisk og praktisk arbejdsstof at opøve færdigheder, som både spejderne og deres medmennesker kan have glæde af.
- f. Det Danske Spejderkorps søger at give spejderne sam-fundsforståelse og viden om Danmark. Gennem Det Danske Spejderkorps' tilknytning til den internationa-le spejderbevægelse gives der spejderne mulighed for kontakt med andre landes ungdom, natur og kultur.

§ 4.

Det Danske Spejderkorps anvender denne spejderlov og dette spejderløfte:

Spejderloven:

Den, der er med i spejdernes fællesskab, gør sit bedste for:

- at finde sin egen tro og have respekt for andres
- at værne om naturen
- at være en god kammerat
- at være hensynsfuld og hjælpe andre
- at være til at stole på
- at høre andres meninger og danne sine egne
- at tage medansvar i familie og samfund

Spejderløftet:

Jeg lover at holde spejderloven

§ 5.

Det Danske Spejderkorps tager ikke stilling i partipolitiske anliggender. Derimod forventes det, at Det Danske Spej-derkorps' voksne medlemmer personligt tager stilling i samfundsmæssige, etiske og religiøse spørgsmål.

Internationale tilknytninger

§ 32.

Det Danske Spejderkorps er en selvstændig virkende, dansk organisation, der er en del af den globale spejderbevæ-gelse.

Stk.2 Det Danske Spejderkorps' kvindelige medlemmer er tilknyttet The World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS).

Stk.3 Det Danske Spejderkorps' øvrige medlemmer er til-knyttet The World Organization of the Scout Movement (WOSM).

Stk.4 Tilknytningen til de internationale organisationer, jf. Stk. 2 og Stk. 3, udøves gennem de tilsvarende danske fælles organisationer.

Diversitet

§ 47.

Det Danske Spejderkorps tilstræber mangfoldighed og lige muligheder for alle. Det Danske Spejderkorps har derfor til hensigt at give alle spejdere – uanset f.eks. køn, alder, religion, kulturel og social baggrund – lige muligheder for at udnytte deres evner, at lade dem opleve ligeværdighed og at lære dem at respektere hinanden (princippet om lige muligheder).

Program og arbejdsstof

§ 52.

Landsorganisationen udarbejder arbejdsstof og vejlednin-ger, samt laver forslag til interessefællesskaber som inspi-ration til enhedernes arbejde med udgangspunkt i de over-ordnede principper.

§ 53.

Korpsledelsen har ansvar for at:

- a) fastsætte vejledende aldersinddelinger for spejderar-bejdets udførelse;
- b) sikre et programtilbud for 3-24-årige spejdere;
- c) sikre et ledertræningstilbud for spejderledere; og
- d) sikre, at spejderarbejdet opfylder de medlemskrav, der stilles af verdensorganisationerne WAGGGS og WOSM.

Baggrundsmaterialer

Baden-Powell, O. (1973) WINDOW OF MY HEART (as told to Mary Drewery). London: GIRL GUIDES ASSOCIATION

Baden-Powell, R. (1952) Aids to Scoutmastership. London: Herbert Jenkins Ltd.

Baden-Powell, R. (1934) Girl Guiding - The Official Handbook. London: C. Arthur Pearson Ltd.

Baden-Powell, R. (1963) Scouting for Boys. London: C. Arthur Pearson Ltd.

Baden-Powell Scouting Documentary (1984)
<https://www.youtube.com/watch?v=vZ3Au5sTvB0>
lokaliseret 13.8.2022

Bang, L. (1997) Når tankerne sendes tilbage – en spejderchef fortæller, Hanna Lund.
København: DDS Spejdermuseum ©

BBC News: Grylls, B. (2020) "The Scout movement must learn from the 'failings' of its founder Robert Baden-Powell" <https://www.bbc.com/news/uk-england-dorset-53041444> lokaliseret 13.8.2022

Biensø, P. (2005) Cay Lembcke, Spejdersport og Fascisme, 1910–1923. Speciale Aalborg Universitet, publ.

Dansk Friluftsliv, Temanummer om spejderbevægelsen #70, juni 2007

Det Danske Pigespejderkorps (1963)
PIGESPEJDERBOGEN

DDS:

Den gode gruppe

Den gode mikrogren mfl.

Patruljeliv

Materialer fra DDS ligger online

Friis Møller, M. (red.) (1952) Spejderminder.
København: DANSK KULTURFORLAG

Hermann, A. (1973) Pigespejderliv DET DANSKE PIGESPEJDERKORPS' KORPSKRØNIKE
København: DET DANSKE SPEJDERKORPS

Jensen, Grønvold og Kaalund-Jørgensen (2023): Blåt – et korps 1973-2023. København: DDS (om sammenlægningen af DDP og DDS)

KFUM-spejderne i Danmark (1968) (2021) Spejderliv.
København: Spejderforlaget

Eriksen, S. og Pedersen, K.G.L. (2019-20) podcasts:
Spejderliv – lyden bag bogen
<https://www.spreaker.com/show/spejderliv> ## 13 – 18.
Lokaliseret 12.8.2022

Kruse, J. (1971) Lykkelig skoletid. København: Lindhardt & Ringhof

Ranvig, S. (1988) Det Danske Spejderkorps Historie 1909-73. København
<https://www.spejdermuseet.dk/index.php/sog-i-museets-samling> Spejdermuseet Holmens hjemmeside

<https://spejderstaven.dk/> - Stenlændernes spejdermuseums hjemmeside

Tromborg, E og Petterson J. (1984) GRO – en lederhåndbog. København: DET DANSKE SPEJDERKORPS

Vallory, E. (2012) World Scouting, New York: palgrave macmillan

WAGGGS: "Leading for Her World"
"Learning to Thrive"

"Prepared to Learn, Prepared to Lead"

WOSM:

"The Essential Characteristics of Scouting"

"Renewed Approach to Programme"

Materialet fra WAGGGS og WOSM ligger online

SPEJDERIDÉEN

© 2024 Det Danske Spejderkorps 2024

Redaktion:

Troels Forchhammer, Mette Grønvold, Anne Sandbeck og Maiken Wildt

Illustrationer:

Lars Blomgren Andersen

Peter Bisgaard

Maja Kongegaard Bramm

Eva Christensen

Det Danske Spejderkorps

Jacob Fredegaard Hansen

Frederik Kehlet

Spejderne

WOSM, World Scout Bureau

Layout og tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

1. udgave, 1. oplag, 2024

ISBN: 978-87-91923-00-5

